

I. WYSTAWA

RZEMIEŚLNICZA

W GDYNI

Jednodniówka
poświęcona sprawom za-
wodowym rzemieślników
polskich z okazji Wystawy
Rzemieślniczej w Gdyni
24-go czerwca **1934**
do 8-go lipca

Komisariat Rządu w Gdyni
Biletowa Urzędowa nr 36.

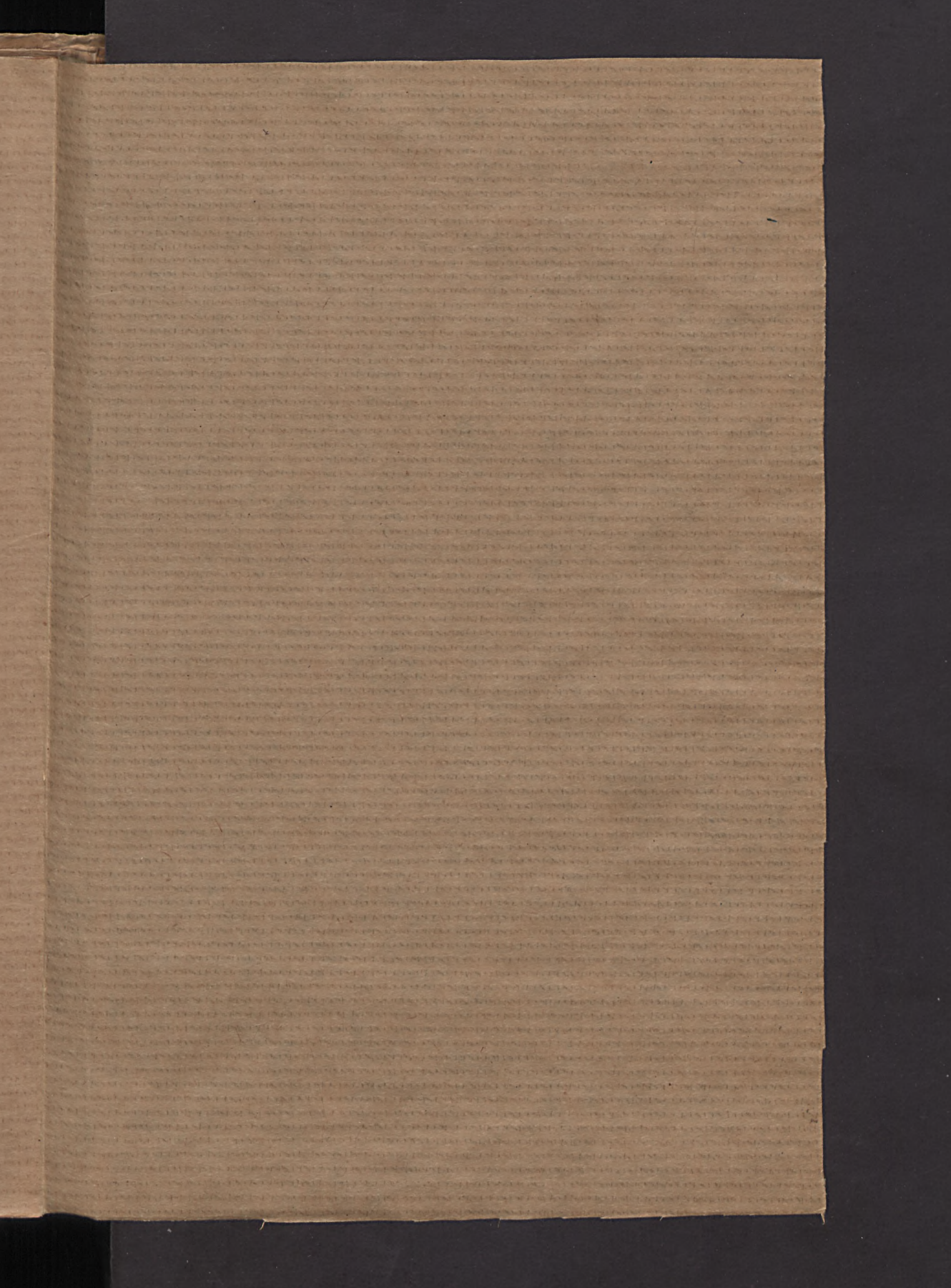
GDYNIA

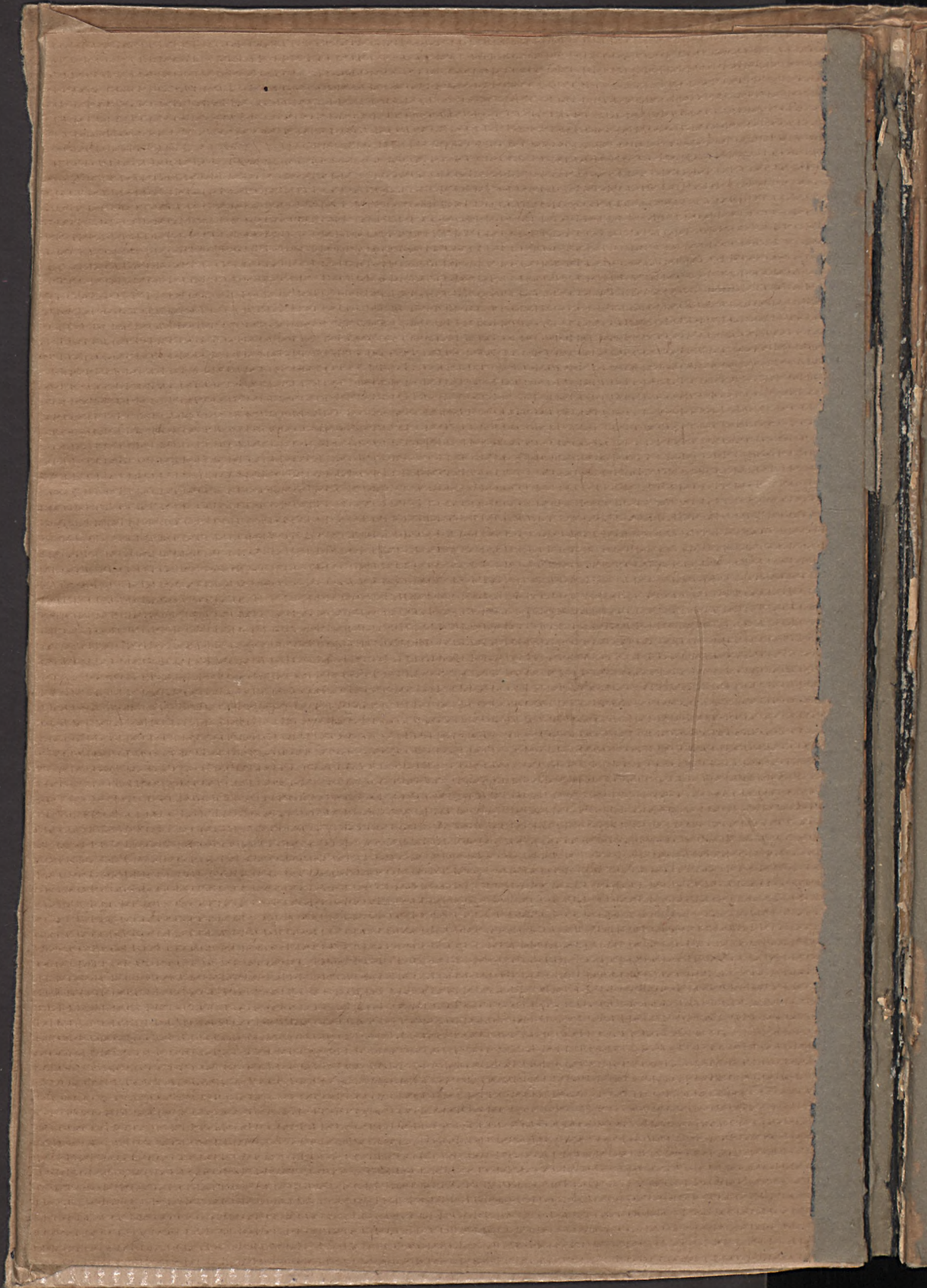
CZERWIEC 1934

Wydawca: Tow. Przemysłowców w Gdyni — Komitet wystawy.

KOMISARJAT RZĄDU
REFERAT STATYSTYCZNY

I. WYSTAWA

RZEMIEŚLNICZA

W GDYNI

Jednodniówka
poświęcona sprawom za-
wodowym rzemieślników
polskich z okazji Wystawy
Rzemieślniczej w Gdyni
24-go czerwca
do 8-go lipca **1934**

TREŚĆ:

CZĘŚĆ I.

1. Mgr. pr. Fr. Sokół — Znaczenie rzemiosła w rozbudowie Gdyni,
2. Inż. Celichowski — O lepsze jutro polskiego rzemiosła,
3. Kazimierz Barciszewski — O nowelizacji prawa przemysłowego,
4. Dr. Mojseowicz — I. Wystawa Rzemieślnicza w Gdyni,
5. J. Gendaszyk — O możliwościach rozwojowych rzemiosła polskiego
6. Fr. Biszoff — Cele i zadania wystawy rzemiosła gdyńskiego,
7. Inż. Marjan L. Pisarek — Elektryczność na usługach rzemiosła,
8. Józef Gendaszyk — Polska Ordynacja Podatkowa,
9. Wacław Ostojki — Towarzystwo Przemysłowców w Gdyni.

CZĘŚĆ II.

Informator wystawy i reklamy

GDYNIA

CZERWIEC 1934

Wydawca: Tow. Przemysłowców w Gdyni — Komitet wystawy.

Redakcja: ulica 10 Lutego 26
(Gmach Szkoły Powszechnej)

Przedruk dozwolony, lecz za podaniem źródła.

Redaktor: Józef Gendaszyk, Gdynia, ul. Władysława IV Nr. 2
mieszkanie 16.

Drukarnia: Dziennik Gdyński,
Gdynia ul. Świętojańska 86 — Telefon 15-16.

ad: 67/68

15837

(61.4: 334.78)(438-17)(064) + Gdyni 12 969M
+ Gdyni

I. WYSTAWA RZEMIEŚLNICZA w GDYNI

Jednodniówka
poświęcona sprawom za-
wodowym rzemieślników
polskich z okazji Wystawy
Rzemieślniczej w Gdyni
24-go czerwca
do 8-go lipca **1934**

~~Komisariat Rządu w Gdyni
Biblioteka Urzędowa Nr. 36.~~

38083
GDYNIA

OZERWIEC 1934

Wydawca: Tow. Przemysłowców w Gdyni — Komitet wystawy.

GDY

1296900

I 344/61

A 5837

110905

Mgr. pr. Fr. Sokół,
Komisarz Rządu w Gdyni.

Znaczenie rzemiosła w rozbudowie Gdyni.

Gdy przed kilkunastu laty rodziła się Gdynia — nie ta dawna, cicha wioska rybacka, — ale ta dzisiejsza tętnąca pracą twórczą, życiem i budową przyszłości, nie istniało tutaj nic takiego, co w poważny sposób mogłoby reprezentować miejscowe rzemiosło.

Dzis, gdy ktokolwiek spojrzy na ten rozbudowany poważnie obszar, ujrzy nietylko kołyszące się majestatycznie cielska nowożytnych potworów morskich, które łączą odległe kontynenty, — nietylko zetknie się z pracą coraz to bardziej rozbudowującego się przemysłu, — ale także dojrzeć musi pracę naszego rzemiosła. Boć te gmachy, te ciężko pracujące dźwigi portowe, a wreszcie to, co mieści się w naszych mieszkaniach, to przeważnie produkt pracy rzemieślniczej.

I tak jak powstał port i miasto znojną pracą ludzi, którzy przyszli tu, by objąć szersze horyzonty, tak i powstaje w naszych oczach prototyp mieszczaństwa, które w pierwszej linii predystynowane jest do tego celu, by wytworzyć na tym odcinku załaznię tego stanu, który z miastem najściślej złączony, pracować będzie na chwałę Rzeczypospolitej i na pożytek obywateli.

Warunki kryzysu osłabiają może napięcie poszczególnych jednostek, których celem jest rozwinięcie efektów pracy swej poza szczupłe ramy narzucone koniecznością konjunktury, — wiedzieć nam jednak trzeba, że minęliśmy najgorsze, że wszystko cokolwiek spotkamy na swej drodze zbliża nas do tej płaszczyzny, która zapewnić może każdej jednostce, opartej na uczciwej ocenie wartości swej pracy, spokojną możliwość tworzenia, produkowania tych dóbr, które nietylko wpływają na jej ekonomiczne podniesienie, ale stanowią będą cegielkę rozwoju majątku narodowego, który na tym odcinku niewątpliwie szczególnie jest nam potrzebny.

Jeżeli uwarunkowaniem każdej na dłuższą metę obliczonej pracy, jest zdanie sobie sprawy z uzyskanych dotychczas rezultatów, to w dziedzinie rzemiosła takim bilansem kilkoletnich wysiłków, jest właśnie dzisiejsza wystawa, która stanowi

„POLONIA”

Tow. Ubezpieczeń Sp. Akc. w Warszawie
Plac Gen. Dąbrowskiego Nr. 1
gmach własny — telefon 546-28

ODDZIAŁ w POZNANIU
ul. 3-go Maja Nr. 2 — telefon Nr. 3179 i 3125.

Generalna Reprezentacja w GDYNI

ul. 10 Lutego Nr. 23 — telefon 14-86.

PRZYJMUJE UBEZPIECZENIA

- od ognia
- „ kradzieży z włamaniem i rabunku
- „ odpowiedzialności prawnocywilnej
- „ transportów
- „ szyb wystawowych od pęknięcia i wybicia
- „ od gradu

Gdyńskie Tow.
Ekspedycyjne -

„DOWÓZ”

Sp. z o. o.

jedyne w Gdyni

Koncesjonowane Kolejowe
Przedsiębiorstwo Dowozowe
załatwia

przeprowadzki meblowe
transporty ciężkich ob-
jektów i t. p.

Własne Składy Morska 22
Telefon 11-28.

Pierwszorzędna
pracownia pasów i biustonoszy

„Janina”

Gdynia, ul. 10-go Lutego 39.
TEL. 24-76.

Nowość: pasy gumowe do
kostiumów kąpielowych.

Specjalność:

pasy lecznicze
i do stanu
odmiennego

chlubny spr
gając wynik
lepsze, że ch
dla każdego
tem osłabien
momencie
z uregulowa
bota, — nie
tężnieją, dra
przykładem
Dziś
nać jedną k
cą polskich
za dotychez
mi rozpoczy

oraz
Dals

awie

chlubny sprawdzian, że na odcinku rękodzieła postępujemy, osiągając wyniki nie gorsze od zagranicznych, wyniki o tyle nawet lepsze, że choć splodzone zostały w okresie przełomowym, jakim dla każdego produkującego warsztatu jest kryzys i związane z tem osłabienie tętna życia gospodarczego, choć węzły nasze w momencie powstawania tej ujemnej konstelacji, stykającej się nie z uregulowanymi warunkami życia, ale z czystą pionierską robotą, — nietylko nie zamarły ani nie zniszczały, ale rosły i potężnieją, drażąc sobie coraz to intensywniej własne drogi, które przykładem stają się nawet dla obcych.

NI

Dziś więc w momencie, w którym wypadnie nam zamknąć jedną kartę dziejów naszego mieszczaństwa, uwieńczoną pracą polskich rąk, pragnę na tem miejscu złożyć mu podziękowanie za dotychczasowe wysiłki i osiągnięte rezultaty, słowami którymi rozpoczynacie Wasze cechowe i zawodowe zebrania:

„RZEMIOSŁU CZEŚĆ“!

oraz

Dalszej żmudnej ale i owocnej pracy — SZCZĘŚĆ BOŻE

stonoszy

na”

tego 39.

L. 24-76.

owe do
lowych.

nicze

nu

ennego

„ROLNIK“

WŁAŚC. FR. POŁOM

G D Y N I A 4

TELEFON 96-24

.....

Składy wyłącznej sprzedaży okuć budowlanych wyrobów pierwszorzędnych fabryk w Polsce: Fabryka B-cia Lubert - Warszawa, Bartelmus - Śląsk i t. d. Wyroby wszelkiego rodzaju z pólslachetnych metali, okucia stolarskie, narzędzia i przybory kowalskie. — — —

Dostawy wszelkich materiałów budowlanych.

Sprzętów gospodarczych i narzędzi kuchennych.
Artykuły rolniczo — żywnościowo — pastewne.

Składy konsygnacyjne nawozów sztucznych.

WĘGIEL KOKS DRZEWO

ELEKTROHURT

Sp. z ogr. odp.

w Gdyni, Abrahama 17, tel. 12-66

poleca na nadch. sezon budowlany

wszelkie materiały elektrotechniczne.
Ceny niskie, materiał przepisowy.

Bronisław Stępień

Fabryka Wyrobów Ceramicznych OPOCZNO

Fabryczny Skład Kafli Gdynia, ul. 10 Lutego Telefon 24-85

poleca w dużym wyborze znane ze swej pierwszorzędnej jakości: kafle szamotowe kolorowe, kafle białe: gładkie i kwadratowe, cegłę i zaprawę szamotową i inne art. zduńskie.
Ceny fabryczne. Oferty na żądanie.

Inż. S. Celichowski,

Naczelnik Wydziału w Pom. Urzędzie Wojewódzkim.

O lepsze jutro polskiego rzemiosła.

Obserwując sytuację gospodarczą rzemiosła na tle przeżywanego obecnie okresu i analizując reagowanie rzemiosła na związane z nim trudności — musimy dojść do wniosku, iż rzemiosło w walce z obecną niepomysłną konjunkturą wykazało więcej odporności, niż inne dziedziny życia gospodarczego i wchodzi w okres poprawy — jakkolwiek z siłami materialnymi bardzo nadwątlonemi — jednakże z zachowaną swoją strukturą i liczebnością oraz ze wszelkimi danymi do dalszej pracy w nowych polepszających się warunkach.

Tłumaczy się to integralnym związkiem, jaki istnieje pomiędzy rzemieślnikiem a jego warsztatem i przywiązaniem do swego fachu, jakie cechuje każdego dobrego rzemieślnika, oraz umiejętnością poprzestawania na małych zarobkach w myśl starej zasady „tak krawiec kraje, jak materji staje“. Moglibyśmy więc śmiało zaryzykować twierdzenie, że drobna wytwórczość rzemieślnicza jest w chwili obecnej lepiej w swoich podstawach przygotowana do tej ciężkiej walki o przyszłość, jaka ją jeszcze czeka, niż inne formy wytwórczości. I jeżeli takie twierdzenie uważamy jednak za — do pewnego stopnia — ryzykowne, to tylko dlatego, że rzemiosło w ciężkiej walce o chleb powszedni i z troskami życia codziennego z konieczności nie mogło w czasach ostatnich dość uwagi poświęcać organizowaniu się w dziedzinie gospodarczej, modernizowaniem metod swej produkcji i doskonaleniu się w swoim fachu w ramach szerszych, niż to przewiduje normalna nauka rzemiosła i praktyka zawodowa.

Brak należytej organizacji dla celów obrony interesów gospodarczych jest jednym z podstawowych elementów, który utrudnia rozwój rzemiosła — w obecnym bowiem stanie rzeczy rzemiosło jest skazane na indywidualne — a więc drobne — zakupy surowców i narzędzi pracy, oczywiście po cenach i na warunkach gorszych, niż by to było możliwe przy zakupach masowych, a pozatem jest zbyt gospodarczo rozproszkowane, aby mogło podjąć się czy to większych dostaw, czy też zająć się eksportem na większą skalę. Temu brakowi kładzie kres nowela do prawa przemysłowego z dnia 5 marca rb., która wprowadza w życie zrzeszenia przemysłowe, oparte wyłącznie na przepisach tej noweli, organizacyjnie bardzo proste, które na życzenie zrzeszonych w nich rzemieślników mogą być zarządzeniem Ministra Przemysłu i Handlu przekształcone na przymusowe. Chodzi obecnie tylko o to, aby rzemiosło intencje ustawodawcy w tej dziedzinie dobrze zrozumiało i z tych możliwości wyciągnęło należyte praktyczne konsekwencje.

Nie mniej ważną dla przyszłych losów rzemiosła jest kwestja postawienia wyrobów rzemieślniczych na takim pozio-

BANK GOSPODARSTWA KRAJOWEGO

ODDZIAŁ W GDYNI

załatwia wszelkie czynności bankowe
udziela pożyczek rzemieślniczych
za pośrednictwem Komunalnych Kas Oszczędności

Wielkopolski Skład Kawy Sp. z o. p.

Centrala w Gdyni

56 oddziałów w wszystkich miejscowościach
w Poznańskiem i na Pomorzu

Magazyny w Gdyni i Bydgoszczy. - Własny import kawy, herbaty
i towarów kolonialnych. - Sprzedaż kawy, herbaty, artykułów mącz-
nych, cukrowych, czekoladowych i kolonialnych.

Bielskie

materiały męskie,
damskie i jedwabie

👉 najkorzystniej 👈

w firmie

A. Zappi i M. Rohr

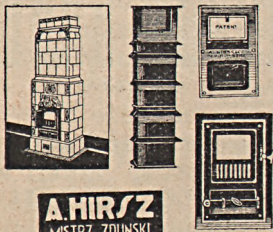
Skład Wyrobów Wełnianych i Bawełnianych
Gdynia, Świętojańska 59, I. piętro - Telef. 28-78

mie pod względem jakościowym, aby istotnie odpowiadały one podstawowym cechom wyrobu rękodzielniczego, któremi są indywidualizacja produkcji pod kątem widzenia potrzeb poszczególnego odbiorcy i pierwiastek artyzmu w jej wykończeniu.

Temu celowi przede wszystkim służyć powinny wystawy wyrobów rzemieślniczych, które powinny stać się terenem szlachetnej rywalizacji i wykazać, do jakich wyżyn może dojść wytwórczość rzemieślnicza i jak szeroki może się stać zakres zaspokajania przez rzemiosło potrzeb społeczeństwa. Jeżeli wystawom takim słusznie przypisujemy tak poważne znaczenie gospodarcze i wychowawcze, to tembardziej musimy z największą uwagą odnieść się do podobnej imprezy, organizowanej w Gdyni. Tu bowiem wystawę taką śmiało można porównać z oknem wystawowym rzemiosła, gdzie nietylko swoi, ale i obcy powinny znaleźć zachętę do korzystania z usług — wytwórczości rzemieślniczej.

I jeżeli wystawa ta w tak szerokim zakresie spełni swoją rolę propagandową, przybliży konsumenta nietylko krajowego, ale i zagranicznego do polskiego producenta - rzemieślnika, przyczyni się do ożywienia wytwórczości rękodzielniczej i wpłynie na pobudzenie wysiłków w kierunku najkorzystniejszego obsłużenia klienteli pod względem jakości i ceny produkcji rzemieślniczej, — wówczas stanie się ona ważnym etapem w życiu rzemiosła i doniosłym wydarzeniem w ogólnej walce o lepsze jego jutro. —

A HIRSZ
MISTRZ ZDUŃSKI

*Patent
Drzwiczek i Dymochronów
z 10 Lutego 1934 i inż. Rtkowskiego*

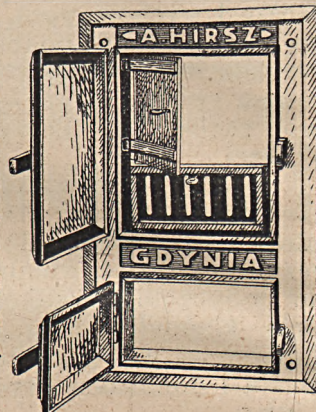
Zakłady Zduńskie

właśc. **ANTONI HIRSCH**

mistrz zduński

Gdynia, ul 10 Lutego 41 a
dom własny telefon 23-34

wykonuje

wszelkie prace wchodzące w zakres robót zduńskich z własnego materiału i wstawia własnego patentu za nr. 2162 drzwiczki kuchenne i piecowe, hermetyczne dymociągi, jak również poleca własnego patentu oszczędnościowe piecyki kuchenne.

Firma „Pani” ul. Świętojańska 56
telefon 23-44

mająca własne stoisko na I. Wystawie Rzemieślnicza w Gdyni poleca najnowsze fasony własnej wytwórni. Specjalność: mody damskie sromkowe i filcowe z żurnali zagranicznych. mody męskie: jak wykonywanie nowych fasonów, przytem czyszczenie, fasonowanie, wykonywanie fezów na sezon letni.

„Autotechnika”

właściciel:
WŁADYSŁAW
SZANDRACH

Specjalne warsztaty samochodowe

G D Y N I A, ul. Marszałka Piłsudskiego, dom własny — tel. 20-70
wykonywa generalne remonty przy samochodach i motocyklach.

ELEKTROTECHNIKA nawijanie tworników — rozruszników —
naprawa elektrycznych sygnałów, akumulatorów. Parowa wulkanizacja. Przedstawicielstwo polskiej opony „Stomil”

Wszelkie prace wykonują pierwszorzędne siły. — Obsługa fachowa. — Ceny umiarkowane.

O nowelizacji prawa przemysłowego.

Stosowanie w życiu przepisów rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o prawie przemysłowym z dnia 7. 6. 1927 r. uzasadniło potrzebę ich nowelizacji, która idzie w kierunku wzmocnienia siły obowiązującej przepisów, dotyczących rzemiosła oraz rozciągnięcia ich działania na pewne zawody, które świeżo zaliczono do rzemiosła względnie skreślono z niego, jak również na chałupników i osoby, uprawiające ubocznie rzemiosło, rozszerzenie kompetencji samorządu rzemieślniczego, zaprowadzenia przymusu przynależenia każdego rzemieślnika do organizacji zawodowych itp.

Na prośbę i na skutek domagań się zainteresowanych zaliczone zostały w poczet rzemiosł następujące gałęzie wytwórczości: brukarstwo, wyrób mięsa, pokrywanie dachów blachą, tekturą i smolenie dachów oraz chemiczne czyszczenie i farbowanie odzieży i skórek futrzanych, a skreślone: grzebieniarstwo i kuchmistrzostwo, gdyż ostatniemu brak istotniej cechy przemysłu mianowicie samoistności. Prowadzić przemysł rzemieślniczy po wejściu w życie noweli będzie można dopiero po uzyskaniu od władzy przemysłowej I. instancji karty rzemieślniczej, wydanej po wykazaniu przed tą władzą posiadania zawodowego uzdolnienia do prowadzenia danego rzemiosła a nie jak dotychczas zaraz po otrzymaniu od władzy potwierdzenia zgłoszenia rzemiosła a to celem usunięcia sposobu obchodzenia przepisów dotyczących dowodu uzdolnienia zawodowego i prowadzenia przez pewien czas nielegalnie rzemiosła. Osoby, które prowadzą samoistnie rzemiosło na zasadzie praw nabytych i nie posiadają kart rzemieślniczych w formie określonej w art. 147 są zobowiązane się o nie postarać a władze przemysłowe I. instancji wydadzą karty rzemieślnicze z zaznaczeniem na karcie, że wydano ją na zasadzie nabytego prawa do samoistnego prowadzenia rzemiosła danego rodzaju lecz tylko tym rzemieślnikom, którzy okażą zaświadczenie właściwej izby rzemieślniczej o posiadaniu uprawnienia przemysłowego. W ten sposób i rzemieślnicy z prawami nabytymi będą mogli korzystać z ulg podatkowych i opłacać 1 proc. zamiast 2 proc. podatku obrotowego, gdyż będą mogli okazać się władzom podatkowym kartą rzemieślniczą, której obecnie bez wykazania uzdolnienia zawodowego otrzymać nie mogli. Jednakowoż wykonywać samoistnie rzemiosła, wchodzące w zakres robót budowlanych, wyszczególnionych w art. 333 i 334 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16. 2. 1928 r. o prawie budowlanem i zabudowaniu osiedli (Dz. U. R. P. Nr. 23 poz. 202) będą mogły tylko te osoby, które posiadają tytuł mistrza danego rodzaju rzemiosła a nie jak obecnie każdy, kto zgłosił prowadzenie samoistnie przedsiębiorstwa budowlanego. Przepis ten ma na celu, aby

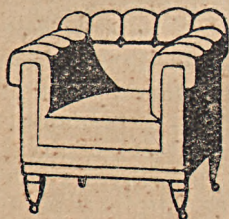
Ogrodnictwo „Mimosa“

Sprzedaż kwiatów ciętych, donicz-
kowych oraz wieńców i bukietów
GDYNIA, Kam. - Góra przy Udziałowej

Zakład Tapic.-Dekoracyjny

BRUNON BRADTKE

Gdynia, Starowiejska 34 - Tel. 11-82
poleca:

Tapczany - Fotele - Materace
oraz wykonuje wszelkie prace w zakres
tapicersko-dekoracyjny wchodzące.

■■■■■■■■■■ Ceny przystępne. ■■■■■■■■■■

Najstarszy

Z A K Ł A D
K R A W I E C K I

w G D Y N I

UL. ABRAHAMA 20

właściciel:

Józef Dąbrowski

M I S T R Z K R A W I E C K I

wykonuje wszelką gar-
derobę męską fachowo
solidnie i po cenach
przystępnych.

techniczni kierownicy, którzy prowadzą nadzór nad wykonaniem robót budowlanych, posługiwali się mistrzami rzemieślniczymi z wyjątkiem tych wypadków, kiedy techniczny kierownik posiada sam kwalifikacje mistrza rzemiosła danego rodzaju. Udzielać dyspensy czyli zwalniać poszczególne osoby od obowiązku wykazania uzdolnienia zawodowego, określonego w art. 145, w przemyśle budowlanym będzie nadal władza przemysłowa wojewódzka a we wszystkich innych zawodach rzemieślniczych władze przemysłowe I. instancji, lecz tylko na wniosek o przychylną decyzję izby rzemieślniczej jako właściwej w tym kierunku instytucji samorządu gospodarczego a nie na samą prośbę zainteresowanego petenta i to, jeżeli osoby te wykażą faktycznie w inny wystarczający sposób posiadanie odpowiedniego uzdolnienia zawodowego w danym rzemiośle.

Nie są przemysłem w rozumieniu prawa przemysłowego pomiędzy innymi: przemysł ludowy, przemysł domowy oraz praca chałupnicza. Istotnie jednak cechy przemysłu ludowego i domowego oraz pracy chałupniczej jako zatrudnień zarobkowych, wyłączonych z pod przepisów prawa przemysłowego ma określić dopiero osobne rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu, które będzie wydane w porozumieniu z Ministrem Opieki Społecznej po wysłuchaniu opinii izb przemysłowo-handlowych i rzemieślniczych oraz rolniczych. Kompetencje samorządu rzemieślniczego — o ile chodzi o najwyższą instytucję — izby rzemieślniczej i ich związek — są uregulowane w osobnym rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27. 10. 1933 r. o izbach rzemieślniczych i ich związku a innych organizacyj rzemieślniczych w noweli do prawa przemysłowego. Aby przy pomocy organizacyj rzemieślniczych można było osiągnąć zamierzone w obecnej dobie gospodarcze cele, należało zmienić dotychczasowe przepisy, stanowiące podstawę organizowania się i działalności cechów. Z tego też wynikła konieczność stworzenia nowej formy organizacyjnej rzemiosła; mianowicie powołania „rzemieślniczych związków gospodarczych“, jako zrzeszeń o charakterze ściśle gospodarczym w przeciwstawieniu do istniejących nadal instytucji cechów, jako organizacyj wyłącznie kulturalno-zawodowych. Właśnie ze względu na swój gospodarczy charakter „rzemieślnicze związki gospodarcze“ z jednej strony mają prawie te same zadania, co zrzeszenia przemysłowe, które wprowadza się w miejsce korporacyj przemysłowych, z drugiej zaś mogą być decyzją Ministra Przemysłu i Handlu, powziętą na wniosek Związku Izb Rzemieślniczych przekształcone w związki przymusowe. Rzemieślniczy związek gospodarczy jest osobą prawną, za swe zobowiązania odpowiada swoim majątkiem i powstaje przez zrzeszenie się conajmniej 10 samoistnych rzemieślników jednego rodzaju rzemiosła na podstawie przepisów ustawy z dnia 10. 3. 1934 r. o zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7. 6. 1927 r. o prawie przemysłowem celem popierania rozwoju — technicznego i gospodarczego rzemiosła, pozyskiwanie krajowych i zagranicznych rynków zbytu oraz tworzenie dobrowolnych organizacyj rzemieślniczych o charak-

SZKŁO

HURTOWNIA
SZKŁA I LUSTER

okienne, ogrodowe, matowe,
ornamentowe, drutowe i t. d.
szyby wystawowe i lustra

STEFAN SKARPLIK

GDYNIA, ŚWIĘTOJAŃSKA 59. TEL. 22-11

Hurt

Detal

Rolnicza Spółdzielnia Piekarska w Gdyni

*z odpowiedzialnością ograniczoną — dawniej „Kukielka“
pierwsza mechan. piekarnia w Gdyni, Sw-jańska 22*

poleca **dwa razy dziennie świeże**

*pieczywo, jak: chleb żytni, siłkowy, zakopiański,
chałki, chleb Grahama oraz wszelkie wyroby
cukiernicze po cenach przystępnych.*

Filje: ul. Śląska (d. Kasy Emeryt.) — kiosk przy dworcu

Fabryka Wzrobów Metalowych

i Aparatów Elektrycznych

B-cia SCHUSTER

GDYNIA, UL. 11-go LISTOPADA.

TEL. 28-08

TEL. 28-08

KAWIARNIA :-: CUKIERNIA :-: PIEKARNIA
właśc.: J. TUTKOWSKI

Gdynia, ul. Starowiejska (róg Augusta Zygmunta)

POLECA

swój nowourządzony lokal komfortowy.

Wyborowe ciastka w najlepszych gatunkach

CENY PRZYSTĘPNE

terze zarobkowym dla podejmowania się dostaw i robót. Zadania rzemieślniczego związku gospodarczego, jego ustrój wewnętrzny, władze i organa oraz prawa i obowiązki członków ustala statut związku, który zatwierdza Minister Przemysłu i Handlu. W spełnieniu swych zadań związek współdziała z izbami rzemieślniczymi pod nadzorem organów Ministra Przemysłu i Handlu. Na wniosek związku izb rzemieślniczych jak już powyżej wskazałem Minister P. i H. może zarządzić, że do danego rzemieślniczego związku gospodarczego obowiązani są należeć wszyscy samoistni rzemieślnicy, którzy w okręgu związku rzemieślniczego wykonywują rzemiosło, objęte związkiem. Członkowie związku są obow. płacić ustalone w statucie składki pod rygorem ściągnięcia ich w drodze administracyjnej. Oprócz tego samoistni rzemieślnicy mogą zrzeszać się w cechy, gdyż cechy są odrębnymi organizacjami od rzemieślniczych związków gospodarczych. Do stworzenia cechu rzemieślniczego potrzeba jednak conajmniej piętnastu założycieli. Cechy posiadają również osobowość prawną. Cechy obowiązane są stosować się do zarządzeń właściwej terytorjalnej izby rzemieślniczej, wynikających z prawa przemysłowego i statutu izby.

Istniejące w chwili wejścia w życie noweli związki cechów ulegają likwidacji w ciągu jednego roku.

Z powyższego opisu działu rzemieślniczego wynika, że nowela ma pomiędzy innymi za cel przystosowanie przepisów prawa przemysłowego do wynikających z obecnych warunków gospodarczych wymagań w zakresie norm dotyczących organizacji przemysłu rzemieślniczego oraz państwowej administracji przemysłowej jak i dostosowanie przepisów prawa przemysłowego do ustaw wydanych po dniu 16. 12. 1927 r.

Nowelizacja obecna prawa przemysłowego nie wyczerpuje w całej pełni wszystkich niedomagań i dopiero po wejściu w życie nowych przepisów będzie się można zorientować, jakie jeszcze zmiany wzgl. uzupełnienia w tym kierunku będą konieczne ze względu na rozwój i organizację życia rzemieślniczego.

Tel. 15-37

ZAKŁAD MALARSKI
ARTYSTYCZNO-DEKORACYJNY

Patalas

Gdynia, ul. Zygmunta Augusta 1

WYKONUJE WSZELKIE PRACE W ZAKRES MA-
LARSTWA WCHODZĄCE JAK: MAŁOWANIE
WNĘTRZ, WYKONANIE GODEŁ, REKLAM I T. D.
WYTWÓRNA SZABLONÓW I WZORÓW.

Swiatowa Organizacja Podróży
„WAGONS - LITS - COOK“

G D Y N I A

ulica Podjazdowa 7 — telefon 18-89

Sprzedż biletów
kolejowych krajo-
wych i zagranicz-
nych, sypialnych,
okrętowych, samo-
lotowych i t. p.

Ubezpieczenie ba-
gażu, sprzedaż cze-
ków podróźniczych.

Informacje w spra-
wach podróży
b e z p ł a t n i e.

Dr. R. Mojseowicz,
Naczelnik Wydziału Administracyjnego
Komisarjatu Rządu w Gdyni.

I. Wystawa Rzemieślnicza w Gdyni.

Wystawa Rzemieślnicza powstała dzięki energii i żywotności miejscowego rękodziela, które borykając się z kryzysem, pokonuje wszelkie piętrzące się na swej drodze trudności. Czy jednak te wysiłki mają na celu zapewnić wyłącznie warunki egzystencji tej warstwie ludności, którzy tu złożyli eksponaty? Czy nie mieści się tu w Gdyni, tem naszym oknie na świat, także pewna idea szersza, potężniejsza niż wykazanie co i jak produkujemy? Zapewne tak. Zapewne Wystawa, zorganizowana na tem miejscu, nosi w sobie cechy przeglądu tych sił, które zużyte być mają nietyko na użytek kraju, ale również użyte być mają w formie eksportu na zewnątrz Państwa.

Trzeba się nam więc zastanowić dokąd i co możemy z produkcji rękodzielniczej rzucić w świat, nietylko by odnieść do-razną, szybko przemijającą korzyść, lecz także by uplasować się na którejsz z placówek, dzierżyć ją z niesłabnącą siłą, w imię nietylko egoistycznych celów jednostki, ale także i przede wszystkim wysokich dążeń narodowo-ekonomicznych, które zmierzają do wytworzenia w społeczeństwie świadomej myśli twórczej kierującej nową ekspansją gospodarczą.

Niewątpliwie trudno jest w tej chwili zupełnie ściśle określić drogi i metody, jakiemy w tym wypadku należy się posłużyć, by cel ten w całości został spełniony. Nie wolno nam jednak myśli tej zaniedbać lub zraziwszy się pierwszemi trudnościami, czy, niepowodzeniami, przerwać zamierzone wysiłki.

Rozpoczęte w tej materji studia wskazują, że kilka conajmniej zawodów rzemieślniczych znajduje dostatecznie podatne warunki do kierowania na zagranicę swych produktów. Tak bowiem polskie szewstwo, jak i krawiectwo, mają uznaną markę z uwagi na swoją wysoką jakoś, rzeźnictwo polskie chlubi się dodatnimi rezultatami nietylko w najbliższem zachodniem sąsiedztwie, lecz również w krajach stosunkowo odległych jak Francji, Anglji, Austrii, Szwajcarji, gdzie marka polskich wyrobów rzeźniczych jest wysoko ceniona. Krawiectwo nasze już przed laty trafiało do Anglji, rękawicznictwo pokusiło się o zdobycie rynków obcych z doskonałym dla siebie wynikiem. A czyż nie jest możliwe wyjście w szeroki świat z polskimi wyrobami stolarskimi, czyż polskie sprzęty domowe są gorszej jakości od tych, które noszą na sobie cudzoziemską markę. Również wyroby siodlarskie i cała galanterja skórzana dorównywiają zagranicznej normie jakościowej, a nawet to samo dałoby się powiedzieć o całym szeregu innych wytworów rzemieślniczych.

Dlaczegoż więc ten typ produktów naszych nie osiągnął dotychczas poważniejszych rezultatów w kierunku uplasowania się na rynkach zagranicznych?

Wydaje mi się, że jedną z najbardziej ważkich w tym względzie przyczyn był fakt, iż rynek krajowy do czasu kryzysu całkowicie niemal wchłonął rodzimą produkcję. Prostu nie zaistniały ani gospodarcze ani psychologiczne przyczyny, które zniewoliłyby świat rzemieślniczy do kierowania się na tereny odleglejsze, może nawet zupełnie nieznanne pod względem wymagań, mody lub smaku. Dalszym, istniejącym i w dniu dzisiejszym powodem braku nastawienia eksportowego — to niedostateczność kapitałów zakładowych, a przede wszystkim obrotowych. Brak średnio-terminowego kredytu, nieobciążonego zbyt wysokimi odsetkami.

Trzecią wreszcie, która istniejący stan spowodowała, przyczyną, jest brak do dnia dzisiejszego organizacji handlowej, finansującej i pośredniczącej w tego typu zamierzeniach. Indywidualne bowiem wysiłki przy braku odpowiedniego aparatu pomocniczego w zbyciu wyrobów eksportowych przy uwzględnieniu średniego zakładu rzemieślniczego i jego możliwości, przedstawia trudność niemal niepokonalną.

Dlatego po przełamaniu pierwszej — zdaniem mojem najważniejszej przeszkody — nastawienia psychicznego — jaknajrychlej trzeba cały wysiłek kierować na pokonanie dwóch dalszych trudności i tu właśnie istnieje wdzięczna rola do pracy dla samorządu gospodarczego by umieć wynaleźć odpowiednio elastyczne formy, któreby ten powstający pęd kierowały na właściwe drogi, zapewniające mu zdrowe i trwałe możliwości rozwojowe. — Skoro bowiem rzemiosło nasze zdobyło się dotychczas na wysiłki, które świadczą, że może się ono nie tylko utrzymać na fali, ale dało dowód, że przeciw potrafi niezmordowaną siłą wprzód, by rozszerzyć zasięg swych obrotów, by objąć dalsze przed nim rozwijające się możliwości — szkoda by próba dalekiego lotu nie osiągnęła odpowiedniego wyniku.

Wiary, wiary w siebie!!!

Józef Gendaszyk,
syndyk.

O możliwościach rozwojowych rzemiosła polskiego.

Znaczenie rzemiosła w rozwoju gospodarczym Polski w miarę wzrostu zaludnienia będzie stale przybierać na znaczeniu. Jak wykazują spisy ludności, roczny przyrost zaludnienia w Polsce wynosi przeszło pół miliona, zaczęło rolnictwo nasze nie jest w możności wchłonąć tej nadwyżki. Stale zwiększająca się podaż rąk roboczych stwarza dobre warunki dla rzemiosła, pozwala mu bowiem posługiwać się taną siłą roboczą.

Położenie geograficzne Polski wymaga od nas wysiłku w kierunku możliwie największego uniezależnienia się od przywozu artykułów przemysłowych z zagranicy. To też w odrodzonej Polsce widzimy rozwój całego szeregu gałęzi rzemiosła które dawniej albo nie istniały albo były w zaczątkach.

Wprawdzie kryzys gospodarczy osłabił w znacznej mierze ten rozpęd, wprawdzie rzemieślnik walczy z brakiem kapitałów, wszelako chociaż w zwężonym zakresie, usamodzielnienie przemysłowe Polski postępuje w dalszym ciągu. Nie dowodzi to jednak, abyśmy mieli z czasem stać się Państwem przemysłowym. Utrzymanie charakteru rolniczo-przemysłowego jest koniecznością. Wzrost ludności wymagać będzie tylko wyęźnienia siły rolnictwa i przemysłu, który będzie musiał zaspakajać zwiększające się zapotrzebowanie ludności.

Według statystycznych danych z roku 1932 ilość produkujących warsztatów rzemieślniczych wynosi 320 tysięcy, ilość zarejestrowanych pracowników 1.600 tysięcy, a ilość uczniów kształcących się w zawodach rzemieślniczych 642.000 wreszcie, pracujących w przemyśle domowym i chałupniczym, przyjmując nie ujętych statystyką, można twierdzić, że żyjących z rzemiosła mamy 17% ogólnej liczby ludności.

Niestety tak pokaźny procent nie zaspakaja jeszcze wewnętrznych potrzeb naszego zapotrzebowania, czego dowodem jest fakt, że przywóz do Polski produkcji rzemieślniczej wynosi 103 miliony rocznie.

Jeżeli się weźmie pod rozwagę, że eksport polskich wyrobów rzemieślniczych wynosił w tym samym czasie w stosunku do importu zaledwie 6% (meble 532, wyroby drzewne 1133, koszykarskie 2030, jubilerskie, platyna itp. 2693, ogółem 6388) to powodu tego niezdrowego objawu dopatrywać należy się w systemie wadliwej organizacji rzemiosła polskiego.

Wprawdzie istnieje pogląd, że tylko sumienną pracą przy wyęźnionym nakładzie pracy fachowej zdoła rzemiosło ustalić warunki ekonomiczne, zyskując tą drogą pełne zaufanie nie tylko krajowego, lecz i zagranicznego odbiorcy. Nie ulega jednak wątpliwości, że organizacje rzemieślnicze w zbiorowej pracy i przy bezwarunkowej solidarności, daleko lepiej jak każdy rzemieślnik indywidualnie, spełnią swoje zadanie.

Ustawa z dnia 10 marca 1934 r. przewidująca organizowanie czy to dobrowolnych czy też przymusowych „rzemieślniczych związków gospodarczych“, winna zatem znaleźć zrozumienie we wszystkich sferach rzemieślniczych. Stworzenie fachowej poradni dla spraw eksportowych przy powyższych związkach, zakładanie instytucji kredytowych, zbiorowych zakupów surowca opartych na zasadzie spółdzielczości, organizowanie wystaw i targów rzemieślniczych, jest — zdaniem moim — koniecznością obecnej doby. Rzemieślnicy sami, bez poparcia miarodajnych czynników, nie spełnią jednak tego zadania.

Przecież nas uczy nawet historia, że w czasach kryzysu gospodarczego ratunek i obronę ułatwiała gospodarcza organizacja narodu. Budujmy więc wspólnie ten wielki gmach przyszłości, a przyczyni się to do bezwarunkowego polepszenia naszego bytu i do *utrwalenia stanowiska Rzplitej Polskiej*.

Niech I. Wystawa Rzemieślnicza w Gdyni będzie początkiem naszych wysiłków, niech będzie ona również przykładem dla tych, którzy nie wierzą w swe siły.

Fr. Biszoff,
Dyr. Izby Rzemieślniczej.

Cele i zadania Wystawy rzemiosła polskiego.

Wystawa robót rzemieślniczych, jaka odbywa się obecnie w Gdyni, w tym naszym nadmorskim oknie na szeroki świat gospodarczy, zajmuje wśród całego szeregu imprez podobnego typu wyjątkowe znaczenie, wyjątkową pozycję.

Krótko mówiąc, jest to wystawa regionalna, co bynajmniej jej znaczenia, ani wartości nie umniejsza, lecz owszem wagę całego przedsięwzięcia podkreśla i akcentuje.

Wystawa taka, jaką ją widzimy w Gdyni, da nam możliwość zorientowania się co, jak, ile dany region produkuje, oraz jakie są możliwości eksportowe produkcji rzemieślniczej na nadmorskim skrawku naszej ziemi.

I jeśli całe rzemiosło na obszarze państwa polskiego stanowi jeden z zasadniczych trzonów gospodarczego dobrobytu i gospodarczej niezależności narodu, to rzemiosło pomorskie, osobliwie wysunięte na odcinku nadmorskim, spełnia wyjątkową, reprezentacyjną misję. Wciśnięte z jednej strony między Gdańsk, a z drugiej strony, sąsiadując o miedzę z Rzeszą Niemiecką, gdzie wytwórczość rzemieślnicza wysoki zdobyła poziom, młode polskie rzemiosło nadmorskie musi zdobyć się na to, ażeby wytrzymać konkurencję ze starą tradycją rzemieślniczą zagranicznego sąsiada.

Obserwując ze swego stanowiska rozwój rzemiosła pomorskiego, jako Dyrektor Izby, z zadowoleniem mogę stwierdzić, że mimo trudnych warunków rzemiosło pomorskie umiało wejść na poziom zachodnio-europejskiej fachowości.

To stwierdzenie jest tylko dowodem, jak wielkie możliwości tkwią w społeczeństwie rzemieślniczym, i że możliwości te należy jeszcze więcej rozwijać, bo prawdziwą jest zasada, kto nie idzie naprzód, ten się cofa.

Wystawy, pokazy prac rzemieślniczych, są właśnie tym bodźcem, tą samokontrolą, które nie pozwalają rzemiosłu zaskrzepnąć w rutynie, w szablonie, i dlatego też należy zawsze przyklasnąć każdej inicjatywie, ilekroć ta zmierza do zorganizowania wystawy robót rzemieślniczych.

Pod tym też kątem widzenia należy ocenić wystawę Gdynińską, która jest rewją dorobku zawodowego rzemiosła pomorskiego.

Wystawy pozatem mają znaczenie, jako broń w walce o egzystencję rzemiosła, o utrzymanie warsztatów pracy.

Mówiąc sobie komplementy z okazji otwarcia Wystawy, nie należy pominąć też powiedzenia sobie gorzkiej prawdy. Rzemiosło polskie naogół nie docenia dwóch rzeczy: reklamy i propagandy oraz organizacji zawodowej.

Nowoczesne metody produkcji i wytwórczości nie mogą istnieć bez propagandy tak, jak nie może istnieć ryba bez wody. Na przykładzie wielkiego i średniego przemysłu, czy handlu mo-

żemy stwierdzić, czym jest propaganda i reklama. Jest to nerw, który doprowadza soki żywotne do arterji życiowych tych przedsiębiorstw.

Prawdą, iż rzemiosło jest zbyt dziś zubożałe, ażeby sobie pozwalać na kosztowne anonse, na płatne artykuły prasowe, (choć i w tym wypadku, jeśli nie jednostka, to zorganizowana zbiorowość branżowa mogłaby od czasu do czasu zainicjować akcję reklamową, wykazującą całą wyższość produkcji rzemieślniczej nad fabryczną, ale rzemiosło może i powinno jaknajczęściej urządzać i popierać taką zbiorową reklamę, jak wystawy, pokazy, które zaznajamiają szeroki ogół społeczeństwa z życiem rzemiosła, z warunkami jego pracy oraz zblizają konsumenta do producenta.

Bo konsument, to jak dziecko, ażeby coś kupić, trzeba mu to pokazać, trzeba mu dany przedmiot zademonstrować i wytłumaczyć, że kupując nieraz droższą rzecz ręcznej produkcji, kupuje właściwie taniej, bo rzecz trwalszą, a przytem estetyczniejszą.

Rzemiosło bowiem posiada tak indywidualne, zróżniczkowane sposoby produkcji, tak jest elastyczne, że zawsze się nagnie do osobistych życzeń klienta, czego nigdy nie dokáže szablona produkcja maszynowa.

W tem właśnie tkwi istota rzemiosła, które jest swym charakterem raczej sztuką i to stanowi o sile rzemiosła, które przy umiejętnej propagandzie nie powinno się obawiać konkurencji fabrycznej.

A teraz co do problemu organizacji rzemiosła. Są jednostki, a nawet całe grupy rzemieślników tak mało uspołecznionych, które nie pojmują jeszcze znaczenia i nie rozumieją potrzeby zrzeszenia się w jeden organizm zawodowy, czy branżowy. Niestety, jest to smutną prawdą a ta smutna prawda mści się na nas samych w sposób bezlitosny

Trudno zrozumieć, że rzemiosło, które jest fundamentem mieszczaństwa, tak małą odgrywało dotychczas rolę w życiu społecznym.

Narazie mamy na Pomorzu 13.000 samodzielnych warsztatów. Nie będzie przesady, skoro się powie, że 13.000 warsztatów to źródło utrzymania około 80.000 osób, jeśli się weźmie pod uwagę pracowników w warsztatach zatrudnionych, a wraz z rodzinami cyfra ta niepomierne wzrasta.

I te 13.000 warsztatów samodzielnych, to element państwowo-społeczny bardzo cenny, gdyż jest stałym, zrównoważonym, to skała, na której byt Państwa spokojnie mógłby opoczywać, gdyby się jeszcze podniósł poziom organizacyjny rzemiosła polskiego.

Bo rzemiosło naprawdę jest twórczym żywiołem w społeczeństwie o charakterze raczej zachowawczym, bez tej płynności nastrojów, jaka cechuje inne odłamy życia gospodarczego. Między temi dwiema wagami rzemiosło dobrze zorganizowane mogłoby się stać języczkiem, kontrolującym równowagę społeczną.

Takie refleksje nasuwają mi się z okazji Wystawy Gdynskiej, refleksje, które możnaby znacznie rozwinać, gdyby nie

szczupłe ramy artykułu, zmuszające mnie do omówienia roli, jaką ma i powinna odegrać omawiana wystawa.

Przedewszystkiem dobrze się stało, że sam teren Wystawy Gdyńskiej przypadł w okresie napływu letników. Będzie to więc sposobność pokazania przedstawicielom innych dzielnic, czem się rzemiosło gdyńskie szczyci, co jest jego chlubą.

To obopólne zbliżenie się klienta z całej Polski z gdyńskim wytwórcą rzemieślniczym, może przynieść pożądane skutki.

Pozatem rzemiosło na wysuniętym odcinku pomorskim musi się już dziś przygotować do tej roli, jaka się mu z terytorjalnego tytułu należy. Rzemiosło gdyńskie już dziś przez wysoki swój poziom, przez coraz większe udoskonalanie swej produkcji, musi przygotować teren do przyszłej akcji eksportowej, jaka niewątpliwie się rozwinie z nastaniem normalniejszych czasów gospodarczych.

Obecna Wystawa jest niejako jedną z prób w tym kierunku podjętych i dlatego oczy całego rzemiosła pomorskiego, a nawet ogólnopolskiego są zwrócone z zacięciem na tę rewę dorobku rzemiosła gdyńskiego, a wysiłkom tym towarzyszy ogólne życzenie, ażeby Wystawa ta osiągnęła te cele, jakie sobie jej inicjatorzy nakreślili.

Miejskie Zakłady Elektryczne w Gdyni

polecają do obsługi wszelkich warsztatów rzemieślniczych jedynie krajowe przyrządy elektryczne wysokiej jakości

Dla zakładów fryzjerskich:

Znakomite buljery, czyli zbiorniki do grzania wody marki „Gródek”. Wentylatory - suszarki do włosów. Maszynki do strzyżenia.

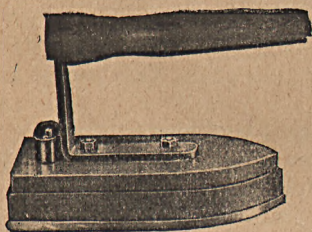
Dla zakładów cukierniczych i do użytku domowego:

Niedoścignione piekarniki elektryczne „Gródek”. Tanie higieniczne - łatwe w obsłudze.

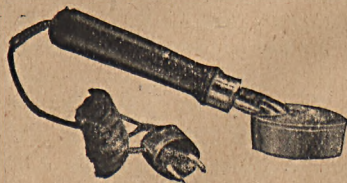
Dla wszystkich warsztatów:

Silniki elektryczne do napędu obrabiarek, pochodzące z najpoważniejszych fabryk kraj.

Niedoścignione żelazka krawieckie 5-cio kilowe o mocy 500 W. i 7-mio kilowe o mocy 750 W.

Żelazko dla warsztatów szewskich, służące do polerowania skóry. Pobór mocy 75 W.

**BRACIA
BORKOWSCY**

ZAKŁADY ELEKTROTECHNICZNE S. A.
WARSZAWA

Al. Jerozolimska 6

POZNAŃ
Marcinkowskiego 23

KATOWICE
Stawowa 9

LWÓW
Akademicka 7

BYDGOSZCZ
Gdańska 28 a

WYROBY MARKI
BRABORK

**KONKURUJĄ CENĄ
ZWYCIĘŻAJĄ JAKOŚCIĄ**

Marjan L. Pisarek,

Kierownik propagandy elektryczności
Miejskich Zakładów Elektrycznych
w Gdyni.

Elektryczność na usługach rzemiosła.

Ostatnio rozlegają się coraz liczniejsze głosy, wyrażające pogląd, że zastosowanie maszyn jest przyczyną bezrobocia, a człowieka sprowadza do roli obsługiwanie martwych przyrządów wytwórczych.

Nie ulega wątpliwości, że pogląd ten jest zupełnie mylny.

Kryzys, jaki przeżywa cały świat, ma swoje źródło w wadach ustroju gospodarczego, a pozatem jest pochodną jeszcze trwających skutków wojny światowej.

Kto tylko się zastanowi nad nowoczesnymi zdobyczami techniki, dojdzie do przekonania, jak wielkiem ułatwieniem jest umożliwienie wykonywania pracy monotonnej i mechanicznej przez maszyny, poruszane nie siłą mięśni człowieka, który dzięki temu wyzwolony z męczących i ogłupiających ruchów, może poświęcić swój czas i umysł na udoskonalanie dzieła własnych rąk, może zużyć twórczą swoją myśl w kierunku racjonalnego zorganizowania własnej pracy, aby zyskać na wolnym czasie, który poświęcić może wypoczynkowi do nabrania sił na trudy następnego dnia.

Nie potrzeba już rzeszy znękanych ludzi, zaprzężniętych do pracy poruszania maszyn lub przyrządów, gdyż ludzkość ujarzmiła cudowną i tajemniczą siłę, znajdującą coraz szersze zastosowania we wszystkich dziedzinach życia. Siłą tą jest elektryczność. Prawdziwy ten dar niebios stał się wiernym niewolnikiem człowieka, który nauczył się go wytwarzać, przesyłać na znaczne nawet odległości, dzielić na takie ilości mocy, jakie są mu potrzebne, wzmacniać lub osłabiać, tak aby pomógł wykonać każdą pracę bez trudu rąk człowieczych.

Elektryczność jest również na usługach rzemiosła i wystarczy tylko umiejętnie ją zastosować do rozlicznych warsztatów rękodzielniczych.

Wszystkie dziedziny rękodzieła w zakresie obrabiania metali, jak kowalstwo, ślusarstwo, tokarstwo itp. stosują już od lat silnik elektryczny, który wykonuje swą pracę ekonomicznie i czysto, niewymagając żadnej obsługi. Wystarczy tylko załączyć prąd, by pusić w ruch większą lub mniejszą ilość koni mechanicznych i zatrzymać ich pracę jednym ruchem ręki, gdy silnik nie jest potrzebny.

Rola silnika elektrycznego nie kończy się na powyżej wymienionych działach, gdyż korzysta z niego nietylko piekarz, rzeźnik, cukiernik, szewc i krawiec, (ten ostatni przy maszynach do szycia, poruszanych elektrycznością), lecz nawet fryzjer, używając elektrycznych maszynek do strzyżenia włosów, suszarek do włosów itp. W obróbcę drzewa, więc dla stolarza lub toka-

rza, silnik elektryczny jest niezastąpionem źródłem siły pędowej, gdyż porusza on różnego rodzaju piły, cyrkularki, heblarki, tokarki itp.

Ostatnie dziesiątki lat otworzyły dla elektryczności nową zupełnie dziedzinę, w której osiąga się znakomite wyniki i mimo, że praca na tem polu trwa od niedawna, poszczycić się możemy różnorodnem i niezwykle interesującym doświadczeniem. Jest to dziedzina grzejnictwa elektrycznego, które znakomicie przeszło próbę życia i otwiera coraz szersze horyzonty.

Polski przemysł elektrotechniczny, nadążając szybko za zdobyczami krajów bardziej uprzemysłowionych, dostarcza znakomitych przyrządów elektrycznych, ułatwiających pracę. Kto raz się z niemi zapoznał, nie może sobie wyobrazić, jak mógł się dotychczas bez nich obejść.

Zasadniczym takim przyrządem grzejnikowym jest żelazko elektryczne, które wyrugowało zupełnie przestarzałe żelazka węglowe lub gazowe. Nietylko krawiec, ale szewc i wytwórca artykułów konfekcyjnych posługuje się znakomitem żelazkiem elektrycznym, które nagrzewa się bardzo szybko, posiada urządzenie umożliwiające regulację temperatury, oszczędzając zdrowie i siły tych którzy je używają, gdyż nie wydziela swędu, pracuje czysto, szybko i cicho.

Począwszy od zwyczajnej kuchenki elektrycznej, która znaleźć się winna w każdym warsztacie, gdyż niema prawie takiego rzemiosła, któreby do wykonania swej pracy nie potrzebowało zagrzania różnych płynów.

Nowocześni stolarze i introligatorzy, używają elektrycznych wiaderk do podgrzania kleju, a lutownica elektryczna, która jest też przyrządem grzejnikowym, służy każdemu blacharzowi i ślusarzowi.

Nie ulega wątpliwości, że w niedługim już czasie znikną przestarzałe piece kucharskie, a na ich miejsce zjawia się znakomite piekarniki elektryczne, które obecnie na małą skalę produkuje przemysł polski. Cukiernicy z przyjemnością korzystając będą z elektrycznego piekarnika, który oszczędnie, czysto i dokładnie upiecze nawet najdelikatniejsze produkty sztuki cukierniczej.

Nowoczesny zakład fryzjerski posługuje się buljerem elektrycznym czyli zbiornikiem do grzania wody. Zużycie gorącej wody w zakładzie fryzjerskim jest duże i stanowi poważny problem dla właściciela. Z pomocą przychodzi mu elektryczność, która dostarcza mu grzejników, począwszy od małej grzałki nurkowej, która w przeciągu paru minut zagrzeje tę ilość wody, jaka potrzebna jest do golenia; większe ilości wody zagrzewa się w specjalnych imbrykach, a średni zakład fryzjerski posługuje się 15 litrowym buljerem do grzania wody. Przyrządy te pracują bez szmeru, nie wydzielają żadnych gazów i wpajają w klienta przekonanie o higienicznem prowadzeniu zakładu.

Jedną z najnowszych dziedzin stosowania elektryczności jest spawanie metali. I tutaj elektryczność znakomicie zdała egzamin, gdyż spawanie za jej pomocą nie ogranicza się już do małych sztuk, lecz wkroczyło w dziedzinę konstrukcyj wielkich

mostów, szkieletów żelaznych w budownictwie, a ostatnio zastosowano je w budownictwie okrętowym. W Polsce również elektrospawanie czyni duże postępy i znajduje coraz liczniejsze rzesze zwolenników wśród wszystkich metalowców, którzy przekonali się o niezaprzeczonych zaletach tej nowej metody pracy. Odpowiednio prowadzone kursy szkółą rok rocznie wykwalifikowanych spawaczy, którzy stają się pionierami tej interesującej zdobyczy nowoczesnej techniki.

Racjonalne i higieniczne oświetlenie miejsca pracy jest możliwym jedynie dzięki elektryczności. Za jej pomocą urzeczywistniamy hasło: „Dobre światło — dobra praca!”

W zadymionym i często dusznym warsztacie — koniecznym jest doprowadzenie świeżego powietrza, które wpływając w znękaną płuca usuwa zmęczenie i dodaje sił do pracy. Któż nie zna wentylatora elektrycznego, który swym mruczącym szmerem daje nam znać, że czuwa nad higieną pomieszczenia, w którym się znajdujemy.

Miejskie Zakłady Elektryczne w Gdyni którym leży na sercu rozwój tutejszego rzemiosła, gotowe są pomoc każdemu rękodzielnikowi, który pragnie unowocześnić swój warsztat.

Specjalny dział obsługi M. Z. E. udziela bezpłatnie porad w kierunku jaknajekonomiczniejsz. stosowania elektryczności w warsztatach rękodzielniczych i mimo, że M. Z. E. same nie wykonują instalacji elektrycznych, chętnie udzielają wszelkich wskazówek, mając przedewszystkiem na oku dobro swego klienta.

JÓZEF GENDASZYK

Syndyk
w Towarzystwie Przemysłowców
w Gdyni

urzędowo egzam. buchalter dla celów
podatkowych

UL. KILIŃSKIEGO 12, TELEFON 12-73

udziela porad w sprawach
handlowo - przemysłowych,
buchalteryjnych
i podatkowych.

Członkowie
Towarzystwa Przemysłowców
korzystają z specjalnej ulgi
w opłatach.

Polska Ordynacja Podatkowa.

Nasz system podatkowy, oparty na kilkudziesięciu ustawach, rozporządzeniach wykonawczych i okólnikach ministerjalnych, wreszcie na obfitem orzecznictwie Najwyższych Sądów, wprowadził nie mały zamęt w polskiej administracji skarbowej a zwłaszcza u podatników. Doszło bowiem do tego, że podatnik bez pomocy fachowca nie mógł już zadosyć uczynić wymaganym formalnościom, skutkiem czego narażany był na uszczynie nie należenie wymierzanych danin publicznych jak również na opłacanie częstokroć nieuczciwych doradców. Najgorsze jednak zło dotychczasowego systemu podatkowego tkwiło w tem, że nierównomierność podziału ciężarów publicznych była na porządku dziennym. A przecież niezaprzeczalnym jest faktem uartym w literaturze skarbowej, że nierównomierność w podziale danin publicznych odczuwana jest dotkliwiej jak ciężar większy lecz sprawiedliwy.

Rząd w trosce o ład i sprawiedliwość w polskiej administracji skarbowej wystąpił z inicjatywą nowego ustawodawstwa w dziedzinie podatków bezpośrednich czemu dał wyraz w projekcie ustawodawczym „Ordynacja podatkowa“ uchwalonym z licznymi poprawkami przez obie izby podczas ostatniej kadencji.

Ustawa powyższa, ogłoszona w Dzienniku Ustaw Nr. 39 poz. 346 z roku 1934 dzieli się na 5 części, z których I sza traktuje o postanowieniach ogólnych, 2-ga obejmuje postępowanie przy wymiarze podatków, 3-cia zawiera ogólne przepisy porządkowe, 4-ta przepisy karne i 5-ta przepisy przejściowe i końcowe.

Część I. zawiera zakres zastosowania ordynacji do poszczególnych podatków a mianowicie: 1. gruntowego, 2. od nieruchomości w gminach miejskich oraz niektórych budynków w gminach wiejskich, 3. od lokali, 4. *od placów budowlanych*, 5. od energii elektrycznej, 6. przemysłowego (od obrotu), 7. dochodowego, 8. nadzwyczajnego od niektórych zajęć zawodowych, 9. wojskowego pobieranego w postaci dodatku od podatku dochodowego, 10. od kapitałów i rent, poczem zajmuje się ustrojem władz skarbowych.

Ordynacja zerwała z dotychczasową techniką wymiaru podatków przez Komisje Szacunkowe i powierza te czynności Urzędowi Skarbowym z tem, że dozwala przekazanie niektórych wymiarów podatków związkom samorządowym. Poza tem ordynacja rozszerzyła kompetencje Urzędów Skarbowych o tyle, że wymierzają one podatki również tym osobom prawnym, dla których według dotychczasowych przepisów pierwszą instancją były Izby Skarbowe.

Jak daleko uzasadnione jest pozbawienie *czynnika obywatelskiego wpływu na wymiar podatków* trudno jest się wypo-

wiedzieć, gdyż w praktyce skarbowej polskiej niema jednolitego poglądu na zagadnienie istnienia komisji szacunkowej. Wprawdzie znana komisja doradców finansowych profesora Kemmerra wypowiedziała się przeciw istnieniu tych komisji, wprawdzie zmodernizowane ustawodawstwa innych państw n. p. niemiecka ordynacja podatkowa z 13 XII. 1919 r. (sławne dzieło Erzbergera) w zupełności wyeliminowała czynnik obywatelski z współpracy przy wymiarze danin publicznych, jednak w Polsce przy ograniczonej liczbie wyspecjalizowanych urzędników skarbowych, może ta inowacja pociągnąć za sobą niekorzystne skutki. Wszelako zaznaczyć musimy, że komisje szacunkowe obecnego systemu nie spełniały należycie swego zadania, gdyż często w braku odpowiedniego przygotowania do spełnienia tych funkcji, ograniczały się do zatwierdzania wniosków Urzędów Skarbowych przyjmując równocześnie odpowiedzialność za prawidłowy wymiar podatku. Jeżeli zatem odpowiedzialność za prawidłowy wymiar podatku spadnie obecnie na Urzędy Skarbowe, to można śmiało twierdzić, że wymiar podatku przy odpowiednio wyrobionym personelu administracji skarbowej będzie oparty na konkretniejszych danych.

Wyeliminowanie czynnika obywatelskiego z współpracy przy wymiarze podatków nie oznacza jednak zupełnego pozbawienia go głosu, gdyż ordynacja podatkowa pozostawia dotychczasowe Komisje Odwoławcze z nieco odmienniejszą, dla podatnika korzystniejszą formą.

Na czele Komisji Odwoławczej urzędującej w siedzibie Izby Skarbowej stoi bowiem nie jak dotychczas dyrektor tej izby wzgl. naczelnik wydziału II. Izby Skarbowej, lecz wyższy urzędnik Ministerstwa Skarbu zupełnie niezależny w swoich decyzjach od dyrektora Izby Skarbowej. Komisja ta składająca się z 24 — 36 członków (zależnie od wielkości okręgu Izby Skarbowej) działa w komplecie lub też w sekcjach po 6 członków. Komplet orzeka w sprawach zasadniczych n. p. ustalenie norm szacunkowych i orjentacyjnych, oraz wtedy o ile przewodniczący z powodu wadliwego postępowania sekcji lub naruszenia przez nią ustawy, przekaże mu do rozstrzygnięcia sprawę.

Komisja Odwoławcza nabyła więc na podstawie nowej ordynacji zupełnie samodzielnego charakteru, bez wpływu organów wymiarowych, które odpowiedzialne za wpływy skarbowe wykazać musiały największy interes we fiskalnym załatwianiu odwołań podatników. Pozatem Komisja Odwoławcza w obecnej formie orzekając w sprawach podatku dochodowego, przemysłowego (od obrotu) i od placów budowlanych — co do reszty podatków pozostaje dotychczasowa praktyka, gdyż II. instancją dla tych podatków są Izby Skarbowe — będzie miała pośredni wpływ na jednolity wymiar tych podatków.

Obowiązek podatkowy dzieli ordynacja na 1. powstanie obowiązku podatkowego, 2. powstanie zobowiązania podatkowego. W kwestji powstania obowiązku podatkowego miarodajne są przepisy poszczególnych ustaw podatkowych, które ustalają, jakie okoliczności obowiązek ten uzasadniają, natomiast dla powstania

zobowiązania podatkowego charakter konstytutywny ma ustalenie kwoty podatku przez władzę skarbową. Odpowiednio reguluje się też sprawę zgaśnięcia obowiązku i zobowiązania podatkowego.

Ordynacja rozróżnia orzeczenia czyli wydane w toku postępowania wymiarowego i odwoławczego akta o charakterze zasadniczym i postanowienia będące aktami załatwiającemi kwestje natury indywidualnej. Dalsze przepisy regulują sprawę zdolności do działań prawnych, zastępstwo i pełnomocnictwa identyfikujące się z przepisami o postępowaniu cywilnem.

Część II ordynacji podzielona na 5 działów stanowi o wymiarze podatków. Działy 1 — 4 obejmują stadja wymiaru a mianowicie dział I. obejmuje postępowanie przygotowawcze, 2-gi postępowanie wymiarowe, 3-ci postępowanie odwoławcze, 4-ty postępowanie szczególne. Dział 5-ty określa kwestję odpowiedzialności za podatek.

Przepisy działu 1-go określają szczegółowo obowiązek władz i osób trzecich co do dostarczania władzom skarbowym danych ewidencyjnych, informacyjnych itp.

Od udzielania informacji uwolnieni są jedynie małżonkowie i spokrewnieni lub powinowaceni w linii prostej, a w linii bocznej do drugiego stopnia, oraz osoby, które przez swoje zeznania lub informacje mogłyby spowodować przeciw sobie lub też przeciw wyżej wymienionym krewnym postępowanie karnoskarbowe, sądowe lub administracyjne, nadto duchowni, lekarze, adwokaci i obrońcy sądowi.

Pozatem przewiduje ten ustęp przepisów, *iż na bległych wzywane będą osoby ustalone przez instytucje sumorządu gospodarczego wzgl. przez zrzeczenia gospodarcze.*

Dział 2-gi zawiera przepisy o postępowaniu wymiarowym, które rozpoczyna się zasadniczo od chwili złożenia przez podatnika zeznania. Władza wymiarowa może odstąpić od danych zawartych w zeznaniu li tylko wtedy, o ile na podstawie posiadanego *konkretnego* materiału okaże się, że zeznany dochód wzgl. obrót lub wartość placu budowlanego nie odpowiada rzeczywistości. W tym wypadku musi jednak władza zanim wymierzy wyższy dochód itd, zawiadomić podatnika o wątpliwościach, jakie nasunęły się przy badaniu zeznania.

Podatnicy prowadzący prawidłowe księgi handlowe wzgl. uproszczone księgi według wskazówek Ministra Skarbu, korzystają z uprzywilejowanego stanowiska, gdyż uznanie ksiąg za nieprawidłowe wzgl. nierzetelne musi być szczegółowo uzasadnione, przyczem formalne usterki nie mogą mieć ujemnego znaczenia.

Wymiar podatku może odbyć się jednak również na podstawie zewnętrznych oznak t. zn. według stopy życiowej podatnika, lecz tylko w tym wypadku, gdy uzna zebrany materiał za sprzeczny z trybem życia danego obywatela.

Przepisami o sposobie doręczenia nakazów płatniczych i o przedawnieniu prawa do wymiaru zamyka ustawodawca tę część ustawy.

Na uwagę zasługuje możność komasacji kilka podatków w jeden nakaz płatniczy, gdyż przepis ten usunie dysorientację podatnika co do wysokości i rodzajów podatku.

Dział 3-ci normuje postępowanie odwoławcze. Jak już w części pierwszej wykazaliśmy, ustawodawca położył szczególny nacisk na to, by zapewnić podatnikowi odpowiedni udział w kontroli nad prawidłowym postępowaniem wymiarowym, wprowadzając niezależną od władz wymiarowych komisję odwoławczą. Obowiązek władzy wymiarowej udzielania podatnikowi ustnych lub pisemnych uzasadnień wymiarów umożliwi mu skuteczniejszą obronę swoich praw w postępowaniu odwoławczym.

Nowością tej części przepisów jest fakt, że podatnik w razie uchybienia przez Urząd Skarbowy przepisom wymiarowym, ma prawo wniesienia zażalenia, co znakomicie polepsza jego położenie.

Dotychczasowy przepis z ustawy o podatku dochodowym i przemyślowym, o prawie podatnika udzielenia ustnie komisji odwoławczej wyjaśnień zostaje utrzymany, wszelako nałożono na niego nowy ciężar w postaci kaucji od 2 — 50 zł. w razie postawienia takiego wniosku w odwołaniu. Jakkolwiek nie uznano wysuniętego przez niektóre zrzeszenia gospodarcze żądania, aby podatnikowi przysługiwało prawo spornego rozprawiania przed forum komisji odwoławczej, to mimo to należy zaznaczyć, iż przepis powyższy ma wielkie znaczenie dla podatnika, gdyż stykając się z członkami tej komisji, rekrutujących się z grona podatników, podatnik będzie mógł przystępniej wyjaśnić swoje położenie.

Komisja Odwoławcza ma obowiązek badania postępowania Urzędu Skarbowego, konkretnych zarzutów odwołania, wreszcie nagromadzonych przez podatnika dowodów.

Orzeczenia Komisji Odwoławczej są ostateczne w toku instancji, pokrzywdzony może jednak wnieść skargę do Najwyższego Trybunału Administracyjnego. Przy wniesieniu obowiązuje przymus adwokacki i 60 dniowy termin od dnia doręczenia orzeczenia.

Na uwagę zasługuje również przepis, że Urzędy Skarbowe przy częściowym lub całkowitem uwzględnieniu odwołania mogą załatwiać spory we własnym zakresie działania do kwoty 300 zł., oraz że błędy rachunkowe załatwiane być mają w przyspieszonym tempie.

Dział 4 regulujący postępowanie szczególne wprowadza nieznaną dotąd modus wznawiania postępowania już po uprawnieniu się wymiaru przy ujawnionych okolicznościach karnych.

W tej części przepisów przewidziane są również ulgi w postaci rozkładania należności na raty lub umorzenia ich przy zastosowaniu ustawy z 10. III. 1932 r.

Wreszcie przewiduje ta część przepisów oprocentowanie nadpłaconych kwot w stosunku 4 proc. rocznie, co stanowi bardzo korzystny zwrot dla podatnika. Organy wymiarowe zmu-

szone będą bowiem dla uniknięcia strat merytoryczniej rozpatrywać zeznania i możliwość płatniczą podatnika.

Dział 5 stanowiący odpowiedzialność za podatek osób trzecich nie wprowadza zasadniczych zmian w dotychczasowych przepisach, wszelako uprzywilejowane stanowisko podatku przemysł. (art. 2 u. awy o tym podatku doznał nowelizacji na korzyść życia gospodarczego. Towary komisowe nie będą bowiem stanowiły majątku ruchomego należącego do komisanta obciążonego podatkiem przemysłowym korzystającym z prawa pierwszeństwa przy zaspokojeniu tego podatku).

Część III. ordynacji traktuje kwestje formalne odnoszące się do szeregów stadijów postępowania. Kwestja terminów uregulowana jest w ten sposób, że rozróżnia się dwa terminy: 7 dniowy dla wnoszenia zażaleń, 30 dniowy dla odwołań. Pozatem omawiane są kwestje doręczeń.

Część IV. normująca przepisy karne, obejmuje 2 działy, z których pierwszy dotyczy przepisów materialnych, drugi przepisów karno-państwowych. Ustawodawca dzieli przestępstwa podatkowe na trzy działy: występki podatkowe, wykroczenia podatkowe i wykroczenia porządkowe w zależności od kary grożącej za popełnienie danego przestępstwa.

Przepisy karne wymagają szczegółowego rozważania istoty przestępstwa i powstałej Skarbowi Państwa straty, stosunków majątkowych, pobudek i sposobu popełnienia czynu przestępczego sprawcy jak również okoliczności obciążających oraz łagodzących.

Część szczególna postanowień karnych zawiera przestępstwa o charakterze ogólnym np. podanie w zeznaniu nieprawdziwych okoliczności lub *świadome* zatajenie danych udaremniających wymiar podatku, *prowadzenie nierzetelnych ksiąg handlowych itd.* Nadto przewidziane są kary dla świadków i biegłych oraz członków komisji odwoławczej za przestępstwa związane z ich czynnościami.

Dru ga część przepisów karnych ustala kompetencje i sposób wszczynania postępowania karnego i wydawanie orzeczeń karnych. Przestępstwa, co do których przewidziana jest kara aresztu, ścigane będą przez właściwe sądy. Przed wydaniem orzeczenia karnego musi być podejrzany przesłuchany, przyczem władza ma obowiązek podania mu wszystkich dowodów winy i wyników dochodzeń. Przeciw orzeczeniu karnemu I instancji (Urzędu Skarbowego) przysługuje ukaranemu prawo odwołania do wyższej instancji lub też żądania przekazania sprawy do postępowania sądowego. Część V. i ostatnia ordynacji reguluje sposoby przejścia do nowego systemu postępowania w myśl omawianych przepisów.

Wykroczenia wzgl. przestępstwa podatkowe popełnione nawet przed wejściem w życie ordynacji (1. X. 1934) ścigane będą po tym terminie na mocy nowej ustawy, natomiast wymiary i odwołania będące w toku załatwienia, uskuteczniane będą na podstawie dotychczasowych przepisów.

Wreszcie wyszczególnia ordynacja przepisy odnośnych ustaw specjalnych, które z chwilą wejścia w życie ordynacji tracą moc obowiązującą, a w końcu upoważnia Ministra Skarbu do ogłoszenia jednolitych tekstów ustaw i rozporządzeń, co do których zastosowana została ordynacja oraz do skomulowania ich w jedną całość tak, by ustawodawstwo dotyczące podatków bezpośrednich stanowiło jeden kodeks.

Obecnie opracowuje Ministerstwo Skarbu rozporządzenie wykonawcze do Ordynacji Podatkowej, którego projekt oddany zostanie jeszcze do dyskusji instytucjom samorządowym.

Korzystając z tej okazji, pozwalamy sobie zwrócić uwagę na konieczność znowelizowania przepisu art. 8 pkt. 5 ustawy o państwowym podatku przemysłowym, obchodzącego rzemiosło. Przepis ten przewiduje, że rzemieślnicy pracujący bez obcej pomocy, a posiadający kartę rzemieślniczą (uprawnienie do wykonywania rzemiosła) płacą podatek przemysłowy li tylko w formie świadectwa przemysłowego, natomiast osoby, wykonujący przemysł rzemieślniczy bez karty rzemieślniczej, opłacają podatek przemysłowy w formie świadectwa przemysłowego, jak i w formie podatku od obrotu.

Jeżeli się weźmie pod rozwagę przepisy ustawy przemysłowej z dnia 7. 6. 1927 r. oraz nowelę do tej ustawy z dnia 10. 3, 1934 przewidujące stanowczy zakaz wykonywania rzemiosła przez osoby nie posiadające uprawnień, to należy stwierdzić, że ustawa art. 8 pkt. 5 o państwowym podatku przemysłowym stoi w wyraźnej sprzeczności z powyższymi przepisami i winien być w interesie rzemiosła uchylony. Przyczyni się to do wyeliminowania partactwa z warsztatów rzemieślniczych, o co walczy od lat wyspecjalizowany rzemieślnik polski.

Wacław Ostojki
prezes Tow. Przemysłowców

Towarzystwo Przemysłowców w Gdyni.

Z rozwojem miasta i portu Gdyni, przybyło wielu rzemieślników z różnych zakątków kraju. Rzemieślnicy ci pracowali rozbieżnie, konkurując z niefachowcami (partaczami), tak, że siłą rzeczy stworzyła się potrzeba utworzenia jednolitego frontu obrony spraw rzemieślniczych i zawiązania towarzystwa, skupiającego wszystkich rzemieślników na terenie Gdyni.

Kilkakrotne próby założenia takiego towarzystwa nie dochodziły do skutku z powodu trudności zjednoczenia przybyłych jednostek z różnych dzielnic kraju.

W dniu 14 grudnia 1927 r. zwołane zostało ogólne zebranie, na którym uchwalono wybory stałego zarządu, składającego się z następujących osób:

Edward Kubale — prezes
Wacław Ostojki — wiceprezes
Jan Pielowski — sekretarz
Marjan Gierszał — skarbnik
Bernard Badziąg — ławnik

Pierwszem staraniem zarządu Towarzystwa było postawienie na wysokim poziomie prac tegoż Towarzystwa. Zaraz od początku pozyskano 114 członków, a przy końcu roku działalności Towarzystwa, kapitały wynosiły zł. 1.500,— gotówką. Towarzystwo pośredniczyło przy udzielaniu pożyczek rzemieślnikom przez Komunalną Kasę Oszczędności, wnoszono za pośrednictwem Towarzystwa różne petycje i interwencje do Władz, które prawie zawsze były przez Władze uwzględniane. Starano się również o zwolnienie rzemiosła od podatków obrotowych. Przeprowadzono parę swych członków do Izby Rzemieślniczej, oraz do Sądu Przemysłowego i Rady Miejskiej. Wysyłano różne delegacje na zjazdy i Władz Państwa w sprawach podatkowych itp., przyłączono się do Rady Zrzeszeń gospodarczych w Gdyni, podejmowano różne wycieczki rzemieślników z Polski.

W roku 1929 zaczęły się objawy ogólne kryzysu i wielu członków odpadło. Prezes Towarzystwa wzmorzony długotrwałą chorobą, przy końcu roku ustąpił i wycofał się z Towarzystwa. Po ustąpieniu Prezesa, wybrano komisaryczny Zarząd, który urzędował do grudnia 1933 r. t. j. do dnia zwołania Walnego Zebrania.

Na Walnem Zebraniu najważniejszym punktem uchwalenia było zniesienie zaległych składek członkowskich, wynoszących ok. 3.000,— zł., co też uchwalono. Na tem zebraniu powołano nowy Zarząd, skład którego weszli następujący członkowie:

Wacław Ostojki — prezes
Józef Dąbrowski — wice-prezes
Ryszard Zieliński — sekretarz
Władysław Szemiot — zast. sekretarza
Bolesław Orłowski — skarbnik
Bernard Badziąg i Stanisław Szary — ławnicy

Wszystkie zebrania odbywają się po 15. każdego miesiąca, na których urządzone są przez zaproszonych referentów pouczające referaty z różnych dziedzin przemysłu.

Towarzystwo posiada spis wszystkich rzemieślników posiadających prawo prowadzenia samodzielnego warsztatu, celem kontynuowania walki z rozpanoszoną partactwem rzemieślniczym.

Na zebraniu kwietniowym uchwalono jednogłośnie, urządzić Wystawę Rzemieślniczą w Gdyni w czasie od 24. czerwca do 8. lipca br. W dalszym programie Zarządu między innymi jest urządzenie rokrocznie pokazów prac uczniowskich.

Towarzystwo liczy obecnie 158 członków silnie duchem ze sobą związanych a dokumentują to regularnym uczęszczaniem na wszystkie zebrania. Towarzystwo podjęło akcję utworzenia Domu Rzemieślniczego, gdzie prawie wszystkie fundusze przeznaczają na ten cel.

Od Redakcji.

Sprawa poruszona przez autora niniejszego artykułu, daje nam pogląd na rodzimą wytwórczość. Z krajowych surowców obok lnu, Soja wysuwa się na pierwsze miejsce.

Dokładny obraz daje nam stoisko w Holu 1. stoisko 2., jak szerokie zastosowanie może mieć Soja w różnych gałęziach przemysłu.

Nietylko jest doskonałą potrawą codziennego użytku, ale wyrabia się z niej również kawę, kakao, fistaszki, margarynę, olej smalec, mydło, itp. Olej sojowy jest już wszystkim znany i ukazał się w handlu w Warszawie, Wilnie, Poznaniu, Katowicach i Gdyni. Olej ten zastępuje doskonale sprowadzaną z zagranicy oliwę nicejską.

Oprócz powyższych z Soji wyrabiane są znane na Wschodzie kwasy i napoje orzeźwiające.

Nowy krajowy surowiec Soja.

Polska potrzebuje dla wyżywienia ludności ogromnych ilości produktów rolnych, zawierających najważniejsze składniki pokarmowe, jakimi są: białka tłuszczce, węglowodany itp.

Roślin zawierających białko produkuje się więcej, natomiast roślin oleistych mamy stosunkowo mniej tak, że poważne ilości tłuszczów z konieczności importuje się z zagranicy.

Rolnicy uprawiający zboża znajdowali się nieraz w takim położeniu, że nawet po niskich cenach sprzedać go nie mogli, a zdawało się im, że tylko przez stworzenie granicy zdobędą zbyt na swe produkty i podniosą rentowność gospodarstwa.

Próby już takie były robione nie tylko u nas lecz i zagranicą, a wpływały ujemnie na politykę rolną i bilans handlowy.

Rolnicy, uprawiający nasiona oleiste jak rzepak, len, konopie itp. sprzedawali je zawsze łatwiej, część zaś przerabiali w małych olejarniach głównie na olej i makuchy, natomiast surowce z tłuszczów roślinnych, tańsze oliwy, margaryny itd. pod różną postacią pochodziły głównie z zagranicy. Większego przerobu nasion oleistych jeszcze do niedawna w Polsce nie było.

Fabryki przemysłu tłuszczowego zaczęły powstawać w ostatnich latach, zakładane przez ludzi przewidujących, energicznych i umiejących doskonale bronić interesów całego przemysłu olejarskiego. Ludzie ci reprezentowani w różnych mieszanych komisjach świetnie bronili korzyści przemysłu z uszczerbkiem b. często dla samego rolnictwa.

Wychodząc z założenia, że dobro Państwa, należy stawiać ponad poszczególne zainteresowania stron zwróciły czynnik miarodajną uwagę na ni-właściwość polityki olejarskiej zaznaczając, że tylko współpraca rolnictwa z przemysłem olejarskim wyda dobre rezultaty. Ale od zasad do praktycznej realizacji spory jeszcze kawał czasu pewnie upłynie. Stanowisko takie całkowicie pokrywałoby się ze stanowiskiem Towarzystwa Lniarskiego broniącego w interesie gospodarczo - narodowym zagadnienia opłacalności produkcji lnu.

Wszystko robić musimy dla podniesienia produkcji surowca olejarskiego, gdyż zważmy, że w 1933 r. produkcja krajowa siemienia lnianego wystarcza zaledwie na okres od września do grudnia względnie do stycznia 1934 r. dla olejarni krajowych. Od tego czasu musi się sprowadzać i sprowadza się je głównie z Argentyny, z którą pozatem nie utrzymujemy żadnych stosunków handlowo-eksportowych. Inaczej musimy brać od Argentyny jej siemię, a ona wzajemian za to nic nie kupuje — czyli nasz bilans handlowy z Argentyną kształtuje się ujemnie.

Wprowadzenie ochrony celnej na oleje surowe, zakaz importu nasion olejarskich, trudności wywozu zboża, przyczyniły się znacznie na wzmnożenie się produkcji krajowej tychże nasion.

Wydać się musi dziwnem, że w kraju rolniczym jakim jest Polska istnieje jeszcze mały pęd do uprawy nasion oleistych.

Jeżeli uświadomimy sobie, że za nasiona te uzyskujemy przy sprzedaży prawie dwa razy tyle co za zboże, przytem ziarno roślin oleistych znajduje zawsze łatwy i doskonały zbytny w fabrykach olejarskich, to fakty te powinny złamać dotychczasową niechęć do uprawy roślin oleistych. Widzimy zatem, że ścisła współpraca rolnictwa z polityką gospodarczą i przemysłem olejarskim przyczynić się może w dużej mierze do podniesienia dobrobytu kraju naszego — głównie rolniczego.

Zagadnienie tłuszczów roślinnych spotęgowało się u nas jeszcze bardziej odkąd nasi profesorowie U. S. B. w Wilnie prof. J. Muszyński i Dr. Strażewicz zaczęli pracować nad zaklimatyzowaniem w naszych warunkach soi dla jej wielostronnej użyteczności. Z chwilą kiedy próby te uwieńczone zostały dodatnim rezultatem soja zaczyna wysuwać się na pierwszy plan wśród urowców oleistych. Wielka zawartość tłuszczowa soi skłoniła i mnie do zwrócenia uwagi na nią i wypowiedzenia swych myśli, spostrzeżeń i doświadczeń.

Wielostronna użyteczność i wartość odżywcza soi pobudziła mnie również do produkowania jej przetworów, coprawda w małych ilościach, głównie dla propagandy i demonstracji na wystawach w Poznaniu, Katowicach, Warszawie itp., gdzie zwracając uwagę na miejskiego konsumenta, wystawiłem eksponaty, które jeszcze w handlu się nie ukazały jak: kawa, kakao, fistaszki, olej, ciastka, napoje mandzurskie — wszystko z soi. Jakość tych produktów sprawiła, że spotkałem się wszędzie z ogromnem zrozumieniem i zainteresowaniem.

Wówczas w porozumieniu i kontakcie z szeregiem b. poważnych zakładów przemysłowych, mających styczność z tłuszczem roślinnym wystąpiłem z propagandą na szerszą skalę. Uzbrojony tedy w odpowiednie materiały statystyczne, mydła i margarynę, przystąpiłem do propagandy soi na szerszą skalę, wieńcząc ten pierwszy etap swojej pracy wydaniem skromnej broszurki o soi.

Stałem się tedy nie tylko jej wielkim zwolennikiem, ale i propagatorem, bo mam zrozumienie i doceniam jej wartość dla naszego gospodarstwa narodowego.

Skromna niniejsza praca nie ma aspiracji dzieła naukowego, oparta jest głównie na opinii głęboko doświadczonych czy to rolników, którzy już u siebie hodowlę soji prowadzą, czy to bardzo poważnych przemysłowców, którzy już poważne kroki w dziedzinie przemysłowego zastosowania soji już porobili, czy wreszcie mistrzów sztuki kulinarnej, którzy z dużym powodzeniem stosowali soję zarówno w potrzebach kuchennych, jak i wyrobach deserowo-cukierniczych.

Spis Członków Cechu Stolarskiego w Gdyni.

Zarząd Cechu Stolarskiego w trosce o rozwój rzemiosła stolarskiego na terenie wielkiej Gdyni, celem zapobieżenia konkurencji obcej oraz wyeliminowania anonimowych warsztatów stolarskich t. zw. partackich podaje poniżej spis wszystkich zorganizowanych i uprawnionych do wykonania rzemiosła stolarskiego z prośbą o poparcie przy zamówieniach wszelkiego rodzaju mebli, oraz prac budowlanych.

Z głębokiem szacunkiem

ZARZĄD CECHU STOLARSKIEGO

1. Zakład stolarski budowlano-meblowy Adam Jeżewski, Gdynia, Nowogrodzka 7 Tel. 22-59
2. „ „ meble i urząd. biurowe Andrzej Hibner, [Gdynia, Pocztowa 13 działki leśne
3. „ „ meble i urządzenia biurowe Stanisław Chomiński, ul. Ant. Abrahama 26 Tel. 21-83
4. „ „ budowlany Marjan Gierszał, Świętojańska [130 Tel. 15-21
5. „ „ budowl.-mebl. i zakład pogrzeby Walenty [Imbierowicz, Gdynia, ul. Kilińskiego 5 Tel. 15-14
6. „ „ meblowy Kmiecik, Gdynia, ul. Świętojańska
7. „ „ budowlany Kaźmierczak, Gdynia, ul. Śląska
8. „ „ meblowy Antoni Grabowski, Zagórze
9. „ „ meblowo-budowlany Rygier, Gdynia-Oksy- [wie
10. „ „ budowlany Bradtke Gdyniska Spółka Stól. [Chylonja
11. „ „ meblowy Kosak, Gdynia, ul. Świętojańska
12. „ „ meblowo-budowlany Szymański, Gdynia, ul. [Świętojańska
13. „ „ meblowo - budowlany Łucjan Kleinsmidt, [Gdynia
14. „ „ meblowo-budowlany Franciszek Boberek, [Mały-Kack.

Stowarzyszenie Samodzielnych Ogrodników na I-szej Wystawie Rzemieślniczej w Gdyni.

Stowarzyszenie to zawiązało się dzięki inicjatywie pani W. Brodowskiej w końcu maja br. Stowarzyszenie rozwija się pomyślnie i idzie swoją pracą w dwóch kierunkach: warzywnictwie i kwaciarstwie.

Stowarzyszenie wystąpiło z propozycją bezinteresownego udekorowania wystawy przez swych członków, co Zarząd Wystawy z wielkiem uznaniem dla pracy wspólnej i szlachetnej z podziękowaniem przyjął. Przystąpiono 17 czerwca do prac na terenie Wystawy, urządzając kwietniki i pięknie dekoracje pawilonów. Plan wykonał uzdolniony ogrodnik Pan A. Olszewski przy udziale Pana Maksymiljana Rogackiego, J. Lejbacha i Majkowskiego. Kwiaty dostarczyli: Pan Andrzejewski śliczne petunje różowe a Pan Afellowicz lobelje.

Nasiona i trawy zaofiarowała bezpłatnie firma nasion W. Brodowska w Gdyni, która też wzięła na siebie naczelne kierownictwo upiększenia Wystawy, równocześnie urządzając w holu i pokoju recepcyjnym dekorację z kwiatów.

S P I S

Wystawców na I. Wystawie Rzemieślniczej w Gdyni od dnia 24 czerwca do 3 lipca 1934 r.

S
k
s
g
s
c

HOL I.

- Stoisko No. 1. „Mimoza“ Ogrodnictwo Gdynia, Kam. Góra.
„ 2. Propaganda Konsumcyj Soji Przemysław Trapczyński agron. chemik Wilno.
„ 3. „Polonia“ Towarzystwo Ubezpieczeń, Sp. Akc. Warszawa, Generalna Reprezentacja w Gdyni, ul. 10 Lutego 23.
„ 4. Władysław Miszkiewicz, Wyroby ręczne artystyczne.
„ 5. Wytwórnia artystycznych kilimów gliniańskich Lwów, Plac sw. Ducha.
„ 6. Skład Nasion i Narzędzi Ogrodniczych oraz dekoracji Kwiatowej, właśc. W. Brodowska, Gdynia, ul. 10 Lutego 35.

Sala I.

- Stoisko No. 1. Aleksy Regent, Mistrz krawiecki, Gdynia, Świętojańska 56.
„ 2. Jan Warżo, Mistrz krawiecki, Gdynia, ul. Portowa 7.
„ 3. Klemens Schneller, Mistrz krawiecki, Gdynia, Portowa 5.
„ 4. Cech krawiecki, Gdynia.
„ 5. Kazimierz Holland, Mistrz krawiecki, Gdynia, Morska 96.
„ 6. Marta Grubówna, Krawiectwo, Gdynia, ul. Św. Jąńska 21.
„ 7. Bronisława Kozłowska, Mody damskie, Świętojańska 139 dom ZUPU mieszk. 6.
„ 8. Marja Samitowska, Krawcowa, Gdynia, Świętojańska 63.
„ 9. „Pani“ Magazyn Kapeluszy Damskich wł. Józef Karwacki, ul. Świętojańska 56.
„ 10. Wanda Korzunówna, Rękawiczarstwo, Świętojańska.
„ 11. Gertruda Promińska, Hafciarka, Artystka, Gdynia, Śląska 51, blok I. m. 46.
„ 12. Wanda Papis, Krawiectwo, Gdynia Świętojańska dom ZUPU.
„ 13. A. Płachocki, Skład i pracownia obuwia, Gdynia, Świętojańska 61.
„ 14. Józef Dąbrowski, zakład krawiecki, Gdynia, Abrahama 20.
„ 15. „Molpan“ Wytwórnia patentowych worków hermetycznych Zduńska Wola.

Sala II.

- Stoisko No. 1. Kameczatka, Warszawa Marszałkowska 137, kuśnierstwo, futra.
„ 2. Józef Konkkel, Wędzarnia i fabryka konserw, Gdynia, ul. Sw. Piotra telef. 21-85.

Sala III.

- Stoisko No. 1. Edmund Ruciński. Przeds. Tapicersko-Dekoracyjne, Gdynia ul. 10 Lutego 24.
„ 2. Tadeusz Nowaczyk, Mistrz stolarski, Gdynia, ul. św. Wojciecha 10.
„ 3. Klemens Badziąg, Warsztaty naprawy maszyn biurowych Gdynia, Portowa 3.
„ 4. Wysmyk Mistrz bednarski, Gdynia, Abrahama.
„ 5. Stefan Kozłowski Koszykarstwo Gdynia ul. Klińskiego 12.
„ 6. Bracia Wiercińscy, Wytwórnia Powroźnicza, Gdynia 4.
„ 7. Piotr Trzeźniak Wyroby Bursztynowe Gdynia ul. Śląska.
„ 8. Jan Szynal, Warsztat Mechaniczno-Rusznikarski Gdynia, ul. 10 Lutego 3.
„ 9. Marjan Mager Wyroby grawerskie i stemple Gdynia, Plac Kaszubski 19.

Sala IV.

- Stoisko No. 1. Karol Klein Warsztat Szklarski, Gdynia ul. Abrahama 7.
„ 2. Ryszard Zieliński, Warsztaty Szklarskie Gdynia, Świętojańska 19.
„ 3. Klemens Jagła Warsztat Kołodziejski, Gdynia, ul. Morska obok Pomorzanki.
„ 4. Bernard Ciechowski, mistrz kowalski, Gdynia, ul. Lipowa 11.
„ 5. Marja Chubiszowa Gdynia, artyst. prace.
„ 6. Marjan Muszyński tapicer - dekorator Gdynia, Tel. 27-75.
„ 7. Stanisław Chomiczki, Mistrz stolarski, Świętojańska 53.
„ 8. Marjan Gierszal, Mistrz stol. Świętojańska 53.
„ 9. Antoni Grabowski, „ „ Zagórze.
„ 10. Jan Sznurek Poznań, Kopczyńskiego 69 artykuły kuchenne.
„ 11. Stefan Rybiński, Gdynia, ul. Warszawska 46, Warsztat Tapicersko-Rymarski.

HOL II.

- Stoisko No. 1. Michał Popowski, Wyroby drzewne, Gdynia, 3 Maja 36.
„ 2. Władysław Meisner Kartuzy Tel. 5 — fabryka kafli i wyrobów kaszubskich.
„ 3. Andrzej Gusmann, Zakład Ślusarski, Gdynia, ul. Morska.

- „ 4. Bolesław Orłowski, Wyroby kamieniarskie, Gdynia, 3 Maja.
- Sala V.**
 Stoisko No. 1. Piotr Bedła, Mistrz zduński, Gdynia, ul. Warszawska.
 „ 2. Antoni Hirsz, Mistrz zduński, Gdynia, 10 Lutego.
 „ 3. Franciszek Józefowicz, mistrz zduński, Gdynia Świętojańska 84.
 „ 4. Bernard Badziąg, Zakład Mechaniczno-Przemysłowy, Gdynia, ul. Stefana Zeromskiego 22.
 „ 5. Waclaw Ostojski, Warsztat Mechaniczno - Slusarski, Gdynia, ul. Morska
- Sala VI.**
 Stoisko No. 1. Miejskie Zakłady Elektryczne, Gdynia
- Sala VII.**
 Stoisko No. 1. Jan Neuman, Lakiernictwo, Gdynia, ul. Śląska 57
 „ 2. Jan Szary, Mistrz malarski, Gdynia, ul. 10 Lutego
 „ 3. Marcin Jasiewicz, Mistrz malarski, Gdynia, ul. Kilińskiego
 „ 4. Czesław Jerszyński, Mistrz malarski, Gdynia, ul. Świętojańska 139
 „ 5. W Patalas, Zakład malarski, Gdynia, Zygmunta Augusta
 „ 6. Stefan Schielmann, Mistrz dekarSKI, Gdynia, Starowiejska 28.
-

DRUKARNIA
„DZIENNIKA GDYŃSKIEGO”

wykonuje

≡ DRUKI ≡

WSZELKIEGO RODZAJU

starannie

s z y b k o

i t a n i o

GDYNIA

Świętojańska 86, telefon 1516

KAWIARNIA - CUKIERNIA - PIEKARNIA
właśc.: J. TUTKOWSKI

Gdynia, ul. Starowiejska róg Zygmunta Augusta

P O L E C A

swój - nowourządzony lokal komfortowy.

Wyborowe ciastka w najlepszych gatunkach

CENY PRZYSTĘPNE

TELEFON 15-52

WYDAWNICTWO

„Dziennika

Gdyńskiego“

zał : w roku 1928.

J E S T

jedynem pismem codziennem, wychodzącem i drukowanym
w Gdyni.

Najskuteczniejszy organ ogłoszeniowy

„MOLPAN”

Wytwórnia Patent.
Worków Hermetycznych

do przechowywania futer oraz garderoby od
moli, kurzu i wilgoci

W. R U B A J
Zduńska-Wola, woj. Łódzkie

KAWIARNIA - RESTAURACJA

HOTEL A. SŁUPSKI

Gdynia, ul. Podjazdowa, Tel. 14-11

ELEKTRODY

„J O T E M”

do spawania łukiem elektrycznym

d a j a

zysk

oszczędność

bezpieczeństwo

szybkość pracy

lekkość konstrukcji

Spoinę, wykonaną Elektrodamy „JOTEM”

cehuje

wysoka ciągliwość gwarant. $E. = 23\%$

wysoka wytrż.narozew.gwar. $R = 43\text{kg/mm}^2$

wysoka wytrzymałość na udarność

kowalność

obrabierność

zupełna szczelność spoiny

wyrabiają

Z A K Ł A D Y

OSTROWIECKIE

Sprzedaż: WARSZAWA, Aleje Ujazdowskie 51, tel 8-03-40

Reprezentacja: w G D Y N I - Inż. W. Gierdziejewski
ulica Świętojańska 65, tel. 28-65.

Józef Gendaszyk

Sydyk w Towarzystwie Przemysłowców w Gdyni

**urzędowo egzamin. buchalter
dla celów podatkowych**

ulica Kilińskiego nr. 12

udziela porad
w sprawach han-
dlowo-przemysło-
wych, buchalteryj-
nych i podatkow.

Członkowie Towarzy-
stwa Przemysłowców
korzystają z specjal-
nej ulgi w opłatach.

Telefon 12-73

Tkalia Wyrobów Ludowych

TEOFIL OSTOWICZ i SYN

w Szczebrzeszynie, woj. lubelskie.

KLEMENS POMIECZYŃSKI

PIEKARNIA

Gdynia — Podjazdowa 11 — Tel. 13-09

ADAM GRACZ

Poznań, ul. Polna 37

ONDULATOR WODNY

BAR OKOCIM GDYNIA ULICA 10 LUTEGO

Poleca swoją wykwintną polską kuchnię oraz pie-
— lęnowane piwa i napoje wszelkiego gatunku. —

Pokaz i demonstrowa-
nie bardzo imponują-
cych elastycznych sta-
łówek „MILWA” oraz
wiecznych piór

Stanisław Hańko
GDYNIA
ulica Morska Nr. 7.

K. D. H.

Gdyński Dom Handlowy

L. M. Kurtzmann

Wyroby gumowe

Ceraty

Linoleum

Chodniki

Gdynia

ulica Świętojańska 11

Telefon 15-97

Gdyńskie Tow. Ekspedycyjne

DOWÓZ

Sp. z o. o.

jedyne w Gdyni

Konsejonowane Kolejowe Przedsiębiorstwo Dowozowe

załatwia

przeprowadzki meblowe, transporty ciężkich obiektów i t. p.

Własne Składy Morska 22

Telefon 11-28

Skład nasion i narzędzi ogrodniczych

W. BRODOWSKA

Gdynia — ul. 10 Lutego 35 — Tel. 21-36

Poleca:

nasiona kwiatowe i warzywne. Środki do zwalczania szkodników i chorób drzew owocowych i ozdobnych.

Przyjmuje zamówienia na:

drzewa i krzewy ozdobne i owocowe, róże, byliny i cebulki do sadzenia jesienno. — Plany i zakładanie ogródków. — Porady fachowe bezpłatnie.

Materiały damskie

męskie - konfekcję - galanterję -
firany - bieliznę damską - męską
i artykuły kąpielowe

kupisz najlepiej w firmie

Wojciech Mikołajczyk

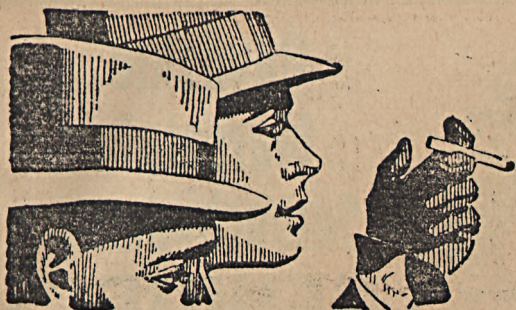
Skład bławatów i konfekcji
Gdynia - Telefon 15-59.

Będąc w Gdyni, nie zapomnijcie

zakupić pamiątki
bursztynowej

w składzie fabrycznym obok dworca
ul. Starowiejska, róg Kolejowej pod
firmą

Piotr Trzeźniak.

M O D N E
A R T Y K U Ł Y
M Ę S K I E

Elegancki KRAWAT
Gustowna BIELIZNĘ
Wytworne PYJAMY
Modne KAPELUSZE

Czapki, rękawiczki, kamizelki sportowe, szelki skarpety, koszule siatkowe, bieliznę trykotowa

Kapielewki, amerykanki,

B E R E T Y

Płaszczki kąpielowe

poleca
najkorzystniej

CZESŁAW NOWACKI

Specjalny magazyn modnych artykułów męskich

GDYNIA

ul. STAROWIEJSKA 7
dom Hundsdorffa.

Telefon 26-73

Gdyńskie
Warsztaty
Samochodowe
GEWUES
Gdynia, ul. Śląska 16

telefon 12-55

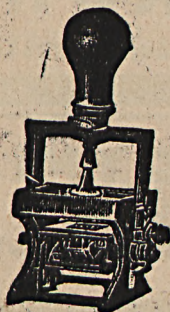
Pierwsza i jedyna szlifiernia na miejscu

**Własna lakiernia samochodów i motocykli
systemem natryskowym.**

Wytwórnia tłoków, sworzni i pierścieni.

MARJAN MAGER

W Y T W Ó R N I A
S T E M P L I I S Z Y L D Ó W
Z A K Ł A D R Y T O W N I C Z Y

T A B L I C E E M A L J O W A N E
M O S I Ę Ż N E - N A S Z K L E

G D Y N I A,
P L A C K A S Z U B S K I 19

Rok założenia 1925

Tel. 11-19

„BRACIA OSTOJSCY”

Tel. 11-19

właśc.: WACŁAW OSTOJSKI

ZAKŁADY ŚLUSARSKO — MECHANICZNE
GDYNIA

ulica Morska 39 (vis à vis przeladowni Polskich Kolei Państwowych)

WYKONUJE: Balustrady, balkony, parkany, ogrodzenia siatkowe, wszelkie prace budowlane jak również prace tokarskie.

— Naprawa samochodów i motocykli. — Spawanie autogeniczne. —

Stolarnia Mechaniczna W. IMBIEROWICZ

wykonuje wszelkie prace w zakresie stolarstwa wchodzące, jak :

budowle, meble, urządzenia sklepowe i biurowe.

ul. K i l i ń s k i e g o 5

TELEFON 15-14.

Bar i Restauracja „Bristol“

wł. W. BEDNARSKI

Gdynia, Sw-jańska 15, tel. 25-88
dom własny.

Tapicerstwo i dekoracje

Marjan Muszyński

GDYNIA, telefon 27-75

Leon Rutkowski

Skład skór i przyborów szewskich

Gdynia
STAROWIEJSKA, 12

posiada stale na składzie w wielkim wyborze i najlepszej jakości:
skóry podeszwowe, skóry wierzchnie,
skóry siodlarskie, galanterje
oraz wszelkie przybory szewskie i siodlarskie po cenach konkurencyjnych.

Jadłodajnia
Mleczarnia
Sniadalnica

„Warszawianka”

Gdynia, ul. Stefana Żeromskiego 45
przy Skwerze Kościuszki - ca 50 m. od morza

poleca swą doborową kuch-
nię polsko-francusko-rosyjsk.

Śniadania, obiady, kolacje, dania barowe

Ceny konkurencyjne.

Dla wycieczek znaczne zniżki.

Lokal otwarty od 6 rano do 11 wiecz.

Koncert radjowy i z płyt gramofon.

WYTWÓRNA KAFLI
KAZIMIERZ PIĄTKOWSKI

ZAGÓRZE, pow. Morski

SKŁAD PAPIERU PAKOWEGO
TOREBEK i SZPAGATU

Paweł Klawikowski

GDYNIA, ul. STAROWIEJSKA 26, TEL. 20-29

HURTOWA i DETALICZNA
SPRZEDAŻ PAPIERÓW PAKOWYCH

pergaminowych, celulozowych, natronowych,
w arkuszach i rolkach secaré.

Torebki w kilku gatunkach
do towarów kolonialnych, pieczywa, galanterji,
konfekcji.

Cellophan — Bombonierki — Serwetki — Taśmy — Szpagaty

Zakłady Przemysłu Tłuszczowego i Olejarskiego
„U N I O N” S. A. G D Y N I A

Worób tłuszczów i olejów roślinnych z surowca egzotycznego zamorskiego i krajowego, jako to:

palmowego, kokosowego, sezamowego, arachidowego, orzepakowego lnianego oraz pokostu.

E K S P O R T M A K U C H Ó W

Adres dla listów: Gdynia, skrytka pocztowa 125 - Adres dla przesyłek wagonowych: Gdynia-Port, centralny, bocznicą własną - Adres dla depesz: Olejarnia Gdynia.

Telefon: 2941 Centrala

Telefon 2941 Centrala

Wytwórnia Wyrobów Blaszanych

J A N S Z C Z U R E K

Poznań, ul. Kopczyńskiego 69

Artystyczne sylwetki

wycina na poczekaniu

Stanisław Murlewski

artysta - rzeźbiarz

**Pierwsza G.-Śląska f-ka Chałwy „Marocco“
Katowice, Dąbrowskiego 3, tel. 325-16**

Specjalność: **wafle z kremem** wypiekane a la minute

**Oryginalne gorące wafle produkujemy
na plaży w Gdyni.**

J. TEMPSKI Nast.

Sp. z o. p.

G D Y N I A, Plac Kaszubski, tel. 15-26

Skład żelaza, narzędzi, materiałów budowlanych, elektro- i radjo - techniczn., porcelany, szkła, lamp i broni.

Magazyn materiałów budowl.

przy ul. 10 Lutego 25
telefon 24-15

RESTAURACJA

P O D
STARYM
DĘBEM

WŁAŚC.: E. WOJEWSKA
G D Y N I A, ul. PORTOWA 2

Telefon 10-06

**Najwytworniejsza
Perfumerja Polskiego Wybrzeża**

Tadeusza Kazimierza Suwalińskiego

PERFUMERJA-HYGJENA

GDYNIA, Św. Jańska 14

jest najkorzystniejszym źródłem zakupu

Pieter Smogulecki

G d y n i a, Plac Kaszubski
róg ul. Świętojańskiej -- -- telefon 11-94

poleca:

wyberowe gatunki owoców

krajowych i połudn. Cukry, wina krajowe, soki
owocowe, piwa, lemoniady, wody mineral. i t. d.

M. W A R M
G N I E Z N O

FILJA GDYNIA, ul. MORSKA 44

Tel. 116

dawniej

L. Zippert

Założona
w 1854 r.

Hurtownia szkła okiennego,
obrazów, listew do obrazów.
Fabryka kitu szklarskiego.
Fabryka luster — szlifiernia
szkła - Fabryka szkła ozdobn.

Fabryka godel firmowych i płyt grobowych

Korzyści płynące ze stosowania spawania elektrycznego.

Kryzys dotyka każdego w większym lub mniejszym stopniu, a stopień ten zależy od zdolności skutecznego oparcia się wpływom wywieranym przez niesprzyjające okoliczności sytuacji ogólnej.

Skuteczność oparcia się polega w pierwszym rzędzie na szybkiej orientacji i umiejętności dostosowania się do nowych warunków.

Narzekanie czy też defetyzm nie są środkami do wywalczenia pozycji, umożliwiającą spokojne i pewne prowadzenie przedsiębiorstwa czy mniejszego warsztatu pracy.

Sytuacja ogólna wymaga od każdego, zastosowania jaknajdalej idących oszczędności w kierunku zdobycia pewniejszych dróg umożliwiających najskuteczniejszą walkę z konkurencją.

Drogami, jakie należy w tym wypadku uważać za najwłaściwsze, muszą być: solidność roboty i jej taniść.

Nato by osiągnąć te właściwości trzeba iść z postępem czasu, a więc wykorzystywać te wynalazki i metody, które nam dają rozwój techniki.

Zasadniczym celem, który powinien przyświecać nam we wszystkich poczynaniach powinno być dążenie do obniżenia kosztów własnych. Nie znaczy to wcale, że mamy wyrzec się wszelkich innowacji i zasklepić się w rutynie.

Zwycięsko wyjdzie ten, który potrafi zorganizować produkcję w sposób najbardziej nowoczesny planowo racjonalizując wszelkie metody produkcji.

W dziedzinie przemysłu metalowego, a zwłaszcza przetwórczego, najistotniejszą innowacją, która umożliwi osiągnięcie wydatnego zredukowania kosztów własnych i przyczyni się do uzyskania namacalnych i natychmiastowych oszczędności, — jest spawanie elektryczne.

Oszczędności te powstają z następujących powodów:

- 1) przez możliwość zmniejszenia ilości materiału, a więc wagi.
- 2) przez możliwość zmniejszenia czasu wykonania, a więc kosztu robocizny.
- 3) przez możliwość uproszczenia konstrukcji, co daje zysk na robociznie konstruktora.
- 4) przez pominięcie konieczności trasowania i obróbki otworów, jakie są wymagane przy nitowaniu.
- 5) przez możliwość racjonalnego wykorzystania w wielu wypadkach materiału odpadkowego, stanowiącego w innych okolicznościach t. zw. „szmelc“.

Szczupłe ramy tej notatki nie pozwalają do szerszego przedstawienia całości zagadnienia spawania elektrycznego z punktów widzenia technicznego i gospodarczego, jednak wszystkich interesujących się bliżej sprawą spawania elektrycznego, skierować muszę po informacje do Zakładów Ostrowieckich, które tego rodzaju produkcję

wprowadziły na bardzo szeroką skalę już od kilku lat i w tej dziedzinie, gruntownie zbadanej naukowo i praktycznie osiągnęły kolosalne rezultaty i doświadczenie.

Przy wyborze sposobu spawania elektrycznego, typu aparatu do spawania, gatunku elektrod i t. p. każdy nowicjusz musi być bardzo ostrożny, ponieważ nie odpowiedni dobór przyrządów i elektrod doprowadzić może do poważnych trudności, a nawet strat i zniechęcić go do wprowadzenia na szerszą skalę tych metod produkcji, które dla każdego otrzaskanego fachowca zamykają się w krótkich a treściwych słowach:

SPAWANIE ELEKTRYCZNE TO ZYSK.

12969 N

I 341/64

~~15857~~

ELEKTRODY

„J O T E M”

do spajania łukiem elektrycznym

d a j a

zysk

oszczędność

bezpieczeństwo

szybkość pracy

lekkość konstrukcji

Spoinę, wykonaną Elektrodami „JOTEM”

cechuje

wyrabiają

wysoka ciągliwość gwarant. E - 23 %

wysoka wytrż. na rozerw. gwar. R-43 kg/mm²

wysoka wytrzymałość na udarność

kowalność

obrabierność

zupełna szczelność spoiny

Z A K Ł A D Y

OSTROWIECKIE

Sprzedaż: WARSZAWA, Aleje Ujazdowskie 51, tel 8-03-40

Reprezentacja: w G D Y N I - Inż. W. Gierdziejewski
ulica Świętojańska 65, tel. 28-65.

STANISŁAW WIRPSZA i S-KA Sp. z o. odp.
GDYNIA Tel. 13-30, 16-32, 12-05.

MATERJAŁY BUDOWLANE

Cement, wapno, gips, trzcina, papa, gwoździe i t. p.

Pomorskich Zakładów Ceramicznych.

Stropy „Pomorze“, pustaki „Universal“, dachówka,
klinkier

Dziewulski i Lange.

płytki terrakotowe posadzkowe

Rury kamionkowe kanalizacyjne — Terebenthen filce i lepniki
gumolitowe, karbolineum, terpentyna.

DZIAŁ MASZYN DO PISANIA I LICZENIA.

MARJAN MAGER

W Y T W Ó R N I A

STEMPLI I SZYLDOW

ZAKŁAD RYTOWNICZY

TABLICE EMALJOWANE

MOSIĘŻNE - NA SZKLE

GDYNIA, PLAC KASZUBSKI 19

Pomorska Spółka Węglowa Sp. z o.o.

w Gdyni

zast. Koncernu „Robur“

Węgiel — Koks — Brykiety

Hurt

Biuro:

10 Lutego 21 — Tel. 16-39

Dostawa do domu.

Detal
Składy:

ul. Śląska 5 — Tel. 18-00

Waga pomostowa.

Bocznicza kolejowa.

K. D. H. Komisowy Dom Handlowy

Ł. M. Kurtzmann

Wyroby gumowe — Ceraty — Linoleum — Chodniki

GDYNIA, ulica Świętojańska 11 — Telefon 15-97

MARJA SAMITOWSKA

GDYNIA, Świętojańska Nr. 62 m. 9 IVpr.

prosi o zwiedzenie wystaw modeli.

Teodor Rózkowski

sprzedż mięsa i Fabryka Wędlin

poleca codziennie świeże parówki, wyborową pasztetową, herbacianki oraz inne wędliny Krakowskie i Poznańskie. — — — — —

Gdynia, Świętojańska 16 — Telefon 13-15

A. BLASER

Katowice G./Śl. Stawowa 16

Wyrób i sprzedaż wszelkich nowości praktycznych, jak: gumowe sznurówki, aparaty do ostrzenia żyłek, sukno cudowne „Rekord“ do czyszczenia płam i t. p. — — —

Zakład Mechaniczno- Reparacyjny

Jan Szynal

Gdynia, ul. 10 Lutego 3
róg ulicy Świętojańskiej

Telefon nr. 13-88
Konto czekowe P. K. O. 202519

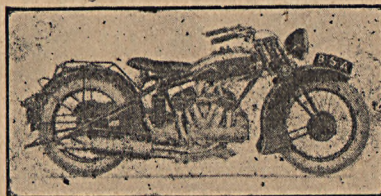
Maszyny do pisania, liczenia i powielania wszelkich systemów po cenach najniższych na składzie. Części zapasowe do maszyn. Pogotowie reparacyjne oraz zakład konserwacji maszyn w abonamencie (czyszczenie, oliwienie,

regulowanie, usuwanie wszelkich drobnych braków i uszkodzeń). Reparacje numeratorów i datowników. — — —

Zakład rusznikarski. Reperacje i odnawianie wszelkiego rodzaju broni. Pierwszorzędne przybory i naboje do wszystkich rodzajów i systemów broni. Przybory i obsługa Bractw Strzeleckich i Towarzystw.

Specjalny dział reparaacji motocyklowych. Części do motocykli na składzie. Spawanie autogeniczne. Niklowanie.

Praca fachowa — ceny konkurencyjne!

Gdyńska Spółka Drzewna

Sp. z o. por.

Skład materiałów tartych

Tartak parowy

Mechan. obróbka drzewa

Gdynia - telefon 14-00

Kto z Szan. PP.

chce być zadowolony z dobrej
kawy, herbaty oraz dużego wy-
boru smacznych ciast —

niech wstąpi do solidnie
urządzonej kawiarni — —

Café des Bons Amis
Gdynia, ul. Świętojańska 17

obok K. K. O., dom St. Lisieckiego - Telefon 23-60

Dobrze pielęgnowane piwa, wi-
na, likiery oraz napoje alkoholowe.

JEDYNA w GDYNI URZĘDOWO ZATWIERDZONA

Pracownia Koszykarska

Z. KOZŁOWSKI w Gdyni, ul. Świętojańska
róg Kilińskiego 12.

Wykonuje wszelkie roboty w zakres koszykarstwa wchodzące. — Ceny przystępne, wykonanie solidne. Przyjmuje obstalunki i reparacje.

STANISŁAW WOJTASIK

Tel. 1164 GDYNIA, UL. ABRAHAMA 9. P. K. O. 206457

Skład przyborów i narzędzi rzeźnickich.

Flaki, korzenie, saletra, papier, lodownie,
wagi, topory, noże, piłki, kloce, farby itp.

SZLIFIERNIA.

MASZYNY RZEŹNICKIE.

Gdyńska Szklarnia

wł. Karol Klein

Gdynia, ul. Ant. Abrahama 7. Tel. 16-26

Wykonuje: wszelkie prace w zakres szklarstwa wchodzące, artystyczne witraże, żaluzje, szlifowanie szkła i lusterek, szklane gablotki w oprawach metalowych niklowanych. ◆◆◆◆◆

Wielki wybór ram w najnowszych profilach i obrazów.

Wstawienie szyb wystawowych i zarazem ubezpieczenie szyb.

P. Kiejzik

GDYNIA, ul. Abrahama 27.

ZAKŁAD REPERACJI SAMOCHODÓW
i specjalny wyrób resorów.

Wykonuje wszelkie roboty tokarskie i fryzarskie.

Łuszczarnia Ryżu

w GDYNI

Telefon 19-05

Ryż polerowany, glazurowany
Mąka pastewna, Grysik, Puder

M. i H. Wiercińscy

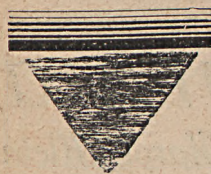
Wytwórnia powroźnicza

GDYNIA 4

Wykonuje i dostarcza liny druciane i konopne
wszelkiego rodzaju. - Przyjmuje liny do montowania

Ceny niskie. - Fachowa obsługa

Na żądanie służymy ofertą.

Stefan Schielmann Mistrz
dekarSKI

Gdynia, ul. Starowiejska 28

wykonuje wszelkie prace w zakresie dekarst-
wa wchodzące solidnie, korzystnie i fachowo

DE-HA-TE Telefon 12-77
DOM HANDLOWO-TECHNICZNY
J. ENGLICHT i S-ka

Sp. z o. o. w GDYNI, Św-jańska 65

Dział materiałów instalacyjnych.

Dział budowy pieców i wytwórnia paten-
towanych pieców przenośnych.

Dział samochodowy. — Przedstawicielstwa
kilku światowych fabryk.

H u r t

D e t a l

Polecam wazoniki oraz wszelkie inne wyroby ceramiczne
w stylu kaszubskim po cenach umiarkowanych.
Wystawiam na Wystawie Rzemieśln. w Gdyni.

Władysław Meissner, mistrz zduński
FABRYKA KAFLI i WYROBÓW GARNCARSKICH
Kartuzy — telefon 5.

A. PŁACHOCKI

SKŁAD I PRACOWNIA
wytwornego obuwia

G D Y N I A, U L. Ś W I E T O J A Ń S K A 6 1

wykonuje wszelkie zamówienia z najwyższego gatunku towarów po cenach ściśle kalkulowanych. Najnowsze fasony.

Gdynńska Wytwórnia Łóżek Metalowych

Roman Meyer i S-ka

Gdynia 4 Cisowa — Telefon 96-55
stacja Gdynia — Chylonja

Wytwórnia nasza wyrabia najnowszego typu, według specjalnych wzorów i cen:

Łóżka szpitalne, łóżka dla sanatorjów, łóżka dla hoteli, łóżka dla instytucji komunalnych. Również wykonywa zamówienia według dostarczonych wzorów.

Biuro Buchalteryjno - Rewizyjne

M. Pacoszyńskiego

zaprzysiężonego rzeczoznawcy ksiąg handlowych

G D Y N I A, u l i c a A b r a h a m a 9. T e l e f o n n r. 1 2 - 9 4

Zakładanie księgowości w przedsiębiorstwach przemysłowych i rzemieślniczych, **sporządzanie bilansów, prowadzenie księgowości w abonamencie. Porady** we wszelkiego rodzaju sprawach handlowych.

Dom Spedycyjny „Rawa“

właśc.: **Władysław i Teodor Szmańda**

Gdynia Tel. 14-85 ulica Władysława IV nr. 22
ulica Starowiejska nr. 21

Zwózki - Przeprowadzki we własnych wozach meblowych i samoch.
Magazynowanie - Cłenie - Inkaso.

B. Badziąg

Zakłady

Mechan. - Przemysłowe

Gdynia, ul. Żeromskiego 22
telefon 11-55

wykonyją
wszelkie prace kute, to-
czone, szlifowane i polerowane
dla budowy maszyn i budowli

Specjalność :

Naprawa staków i kufrów rybackich.

Bracia Welz

Dom Ekspedycyjno - Transportowy

Sp. z ogr. por.

Gdynia, ul. Abrahama 17. Telefon 20-10 i 10-50

OPTYNAUT

Gdynia, Św. Jańska nr. 34. Telefon 13-74

— Pierwszy Instytut Optyczny i Nautyczny. —

Józef Konkul

właśc. wędzarni i fabryki konserw

„Polska Ryba“

Gdynia, ul. św. Piotra. Telefon 21-85

K. BALCEROWICZ

mistrz krawiecki

Wielki wybór materiałów męskich stale posiada na składzie
Specjaln.: Mundury, marynarki

GDYNIA, ul. Portowa 8. Telefon 18-49

Pamiętajcie! że oszczędność jest źródłem siły materialnej jednostki i narodu - jest podstawą narastania twórczych wartości - przyczynia się do stałości stosunków gospodarczych i społecznych, oraz daje niezależny byt.

Zbiornica oszczędności społeczeństwa gdańskiego jest

Komunalna Kasa Oszczędności

miasta Gdyni w Gdyni

ulica Świętojańska róg Skweru Keściuszki

która przyjmuje wkłady oszczędnościowe począwszy od 0,50 zł. codziennie od godziny 9-ej do 13-ej i od 18.30 do 19.30. Wydaje książeczki wkładowe imienne oraz na okaziciela.

Tajemnice wkładów prawnie chronione.

Wkłady ulokowane na książeczki oszczędnościowe Kasy posiadają charakter funduszków ulokowanych z bezpieczeństwem prawnym (pupilarnem).

Za wkłady i wszelkie inne zobowiązania Kasy ręczy gmina miasta Gdyni całym swym majątkiem, którego wartość wynosi przeszło 50 milionów złotych.

Obrót roczny	220.000.000.—	złotych
Wkłady i lokaty	3.800.000.—	złotych
Fundusze własne	670.000.—	złotych

Rok założ. 1910

Rok założ. 1910

Franciszek Józefowicz

mistrz zduński

dplomowany przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu
Gdynia, ulica Św. Jańska nr. 84 - Telefon nr. 23-13

Wykonuje wszelkie prace
w zakres zduństwa wcho-
dzące oraz wszelkie prace
glazurowe i tarakotowe

Materiały stale na składzie
Obsługa rzetelna i fachowa

K. TURZYŃSKI

Św. Jańska 9 GDYNIA Św. Jańska 9
Tel. 15-93

Pierwszy specjalny skład odzieży męskiej oraz wszelkich artykułów męskich.

Płaszczki, ubrania, kapelusze, koszule, krawaty

Państwowy Bank Rolny

załatwia wszelkie operacje
w zakres bankowości wchodzące

Lokata kapitałów
na książeczki oszczędnościowe

GDYNIA, vis-à-vis Dworca Tel. 17-73

GERTRUDA PROMIŃSKA

H A F C I A R K A — A R T Y S T K A

GDYNIA - ulica ŚLĄSKA 51, blok I., mieszk. 46

Wykonuje: według własnych wzorów paramenty kościelne, sztandary i t. p. — Ozdoby wojskowe, policyjne, urzędnicze, ściśle według przepisu oraz wszelkie prace w zakres haftów wchodzące.

„NABIAŁ“

właśc. Stanisław Czerniewski

GDYNIA, ul. Witomińska 36, telefon 23-80

Mleko butelkowe i przetwory mleczne z dostawą do mieszkań i pensjonatów.

Polecam jako moją specjalność wyroby mleczne, kuracyjno-lecznicze jak kefir, jogurt, mleko bułgarskie, lactol, śmietanka i maślanka kuracyjna w jakości pierwszorz. i cenie przystępnej.

Zakład Stolarski

właśc. Andrzej Hibner

GDYNIA, Pocztowa, działki leśne

Wykonuje wszelkiego rodzaju meble w szczególności meble biurowe po cenach niskich, solidnie : i z szybką dostawą. :

Czesław Jerszyński

Mistrz Malarski

Telef. 18-92 Gdynia, ul. Świętojańska 139 m. 43 Telef. 18-92

Wykonuje wszelkie prace malarskie - solidnie - terminowo - tanio

„A U T O - M O T O R“

PRZEDSIĘBIORSTWO SAMOCHODOWE
Marja Szemił, Gdynia, Abrahama, tel. 1105

Akcesorja, części zamienne do wszelkich samochodów: Ford, Chevrolet, Essex i inne. Reperacje samochodów. Ładowanie i naprawa akumulatorów. Pogotowie samochodowe. Autodorożki

Wytwórnia artystycznych kilimów gliniańskich

T. Fedoryszyn i G. Zabawski w Glinianach

Składy: LWÓW, dom kilimów, plac św. Ducha
TRUSKAWIEC, przy Naftusi
poleca

■ artystyczne kilimy gliniańskie ■

z czystej wełny, barwik trwałe oraz wyroby ludowe jak serwety, pasiaki, ceramikę, alabastry, inkrustacje huculskie itp. artystyczne rzeczy.

Przeostroga! Nie dać się oszukać!

Niesumienni agenci sprzedają kilimy z bezwartościowej wignonji jako kilimy wełniane. Prosimy obejrzeć na wystawie jak wygląda trwałe

— Kilim Gliniański z czystej wełny —

Pierwszorzędny Zakład Artystycznej Fotografji

„Foto-Bałtyk“

w GDYNI, ul. Św. Jańska 34

wykonuje: Zdjęcia w Atelier o każdej porze. - Portrety. - Grupy składane. - Fotosy dla artystów. Zdjęcia techniczne. - Klisze reklamowe. - Przerzocza do kin i t. p. Ceny niskie.

ZAKŁAD KOŁODZIEJSKI

wł. KLEMENS JAGŁA

GDYNIA, ul. MORSKA, obok Pomorzanki

wykonuje wszelkie prace w zakres kołodziejstwa wchodzące, jak nowe wozy ciężarowe, bryczki dla p. p. rzeźników, piekarzy i t. p. Specjalność: koła zgiętych dzwon.

PAPIER

Przybory biurowe
Galanterje piśmienną
Złote, wieczne pióra
poleca

Adam Tomaszewski

Gdynia, Św. Jańska nr. 9
Telefon nr. 10-55

Dostawy do urzędów i biur

HURT

DETAL

Kujawiak

Kawiarnia i Jadalnia

Gdynia

ul. 10 Lutego 23, I. piętro

poleca

**wykwintne obiady
i kolacje**

- po cenach niskich -

Lakownia natryskowa (Spritz- lack)

JANA NEUMANNA, GDYNIA, róg Witomińskiej 2, tel. 1307

wykonuje wszelkie prace w zakresie lakiernictwa wchodzące, jak: lakierowanie samochodów, motocykli, powozów, wózków dziecięcych, mebli żelaznych i t. p. **ze specjalnym aparatem natryskowym** emalją nitrocelulozową szybko i starannie po cenach konkur. Tapicer samochod. na miejscu.

Pomorzanika

Telefon nr. 16-55

właśc.: Jan Stróżyński
GDYNIA, Morska 53

Poleca się jako

lokal rozrywkowy

Atrakeje pierwszorzędných artystów. - Najstarszy lokal w Gdyni, istnieje od r. 1928

STANISŁAW WIRPSZA I S-KA Sp. z o. odp.
GDYNIA Tel. 13-30, 16-32, 12-05.

MATERJALY BUDOWLANE

Cement, wapno, gips, trzcina, papa, gwoździe i t. p.
Pomorskich Zakładów Ceramicznych.

Stropy „Pomorze”, pustaki „Universal”, dachówka, klinkier
Dziewulski i Lange.

Rury kamionkowe kanalizacyjne — Terebenthen filce i lepniki
karbolineum, terpentyna.

DZIAŁ MASZYN DO PISANIA I LICZENIA.

Telef.
15-58

Zakłady Szklarskie

Telef.
15-58

R. ZIELIŃSKI, Gdynia, ul. Świętojańska 11

Fabryka luster - Szlifiernia szkła

Wykonuje wszelkie roboty szklarskie

Specjalność: Szyby wystawowe

Bracia Jurkiewicz

GDYNIA, ul. ŚLĄSKA nr. 7, Tel. 14-76

Skład i obróbka drzewa - materiały budowlane

Skład fabryczny listew obrazowych i ram.

„Zofja”

Magazyn kapeluszy damskich

telefon 26-67

Gdynia, ul. Śląska 51, ZUTU

*wykonuje eleganckie modele kapeluszy oraz przeróbki
po cenach przystępnych i szybko.*

Skład Dykty Klejonej „OPATO“

poleca po niskich cenach:

Płyty olchowe, brzożowe, sosnowe i jesionowe.
Forniery krajowe i egzotyczne. - Listwy surowe
wszelkich profilów. - Skrzynie, specjalność skrzyn-
ki do szprotek. - Klej skórny, zimny i szelak.

I. R. OPATOWSKI, Gdynia, ul. Śląska 1. Tel. 26-13

KLEMENS BADZIĄG

GDYNIA, ul. Portowa 7 Telefon nr. 22-33

Warsztat reperacyjny wszelkich maszyn biurowych

Specjalność: Naprawa maszyn do liczenia

Ajentura sprzedaży polskich maszyn do pisania
wyrobu Państwowej Wytwórni Uzbrojenia w Warszawie.

W. Machwitz

Palarnia kawy

GDYNIA, ul. Lipowa nr. 3
Telefon nr. 28-15

Nagrodzony dyplomem i medalem złotym

Zakład krawiecki „JÓZEF“

Dyplomowany słuchacz Akademji Maurera
GDYNIA, Pułaskiego (róg Św. Jańskie) Tel. 23-93
dom JWP. Budensa, Gmach Izby Przemysłowej

Uniformy wojskowe - Garnitury męskie - Smokingi
Palta - Futra

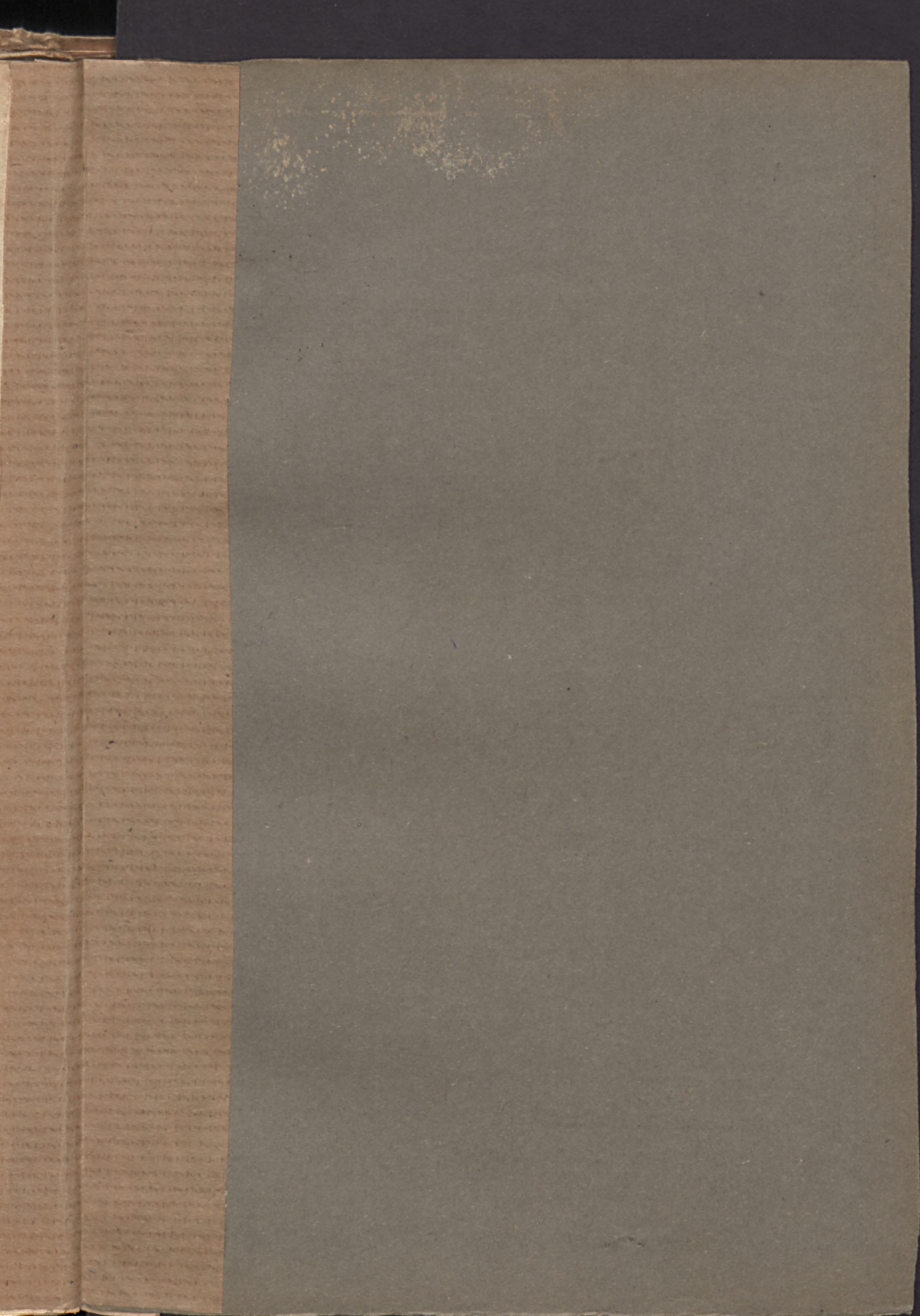
Wykonanie solidne

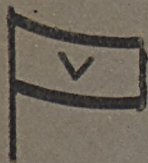
Ceny przystępne

Michał Popowski

Gdynia, ul. 3 Maja 36
vis a vis kościoła - tel. 27-16

poleca swoje wyroby
drzewne w artyst. wykon.
z brzozy królewskiej (ka-
rajowskiej). Na żądanie służę ofertą

P O L S K A
Ż E G L U G A
R Z E C Z N A

„VISTULA”

SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ

Centrala:

W A R S Z A W A

ul. M a z o w i e c k a 12
tel. 594-24.

Oddział:

W G D Y N I

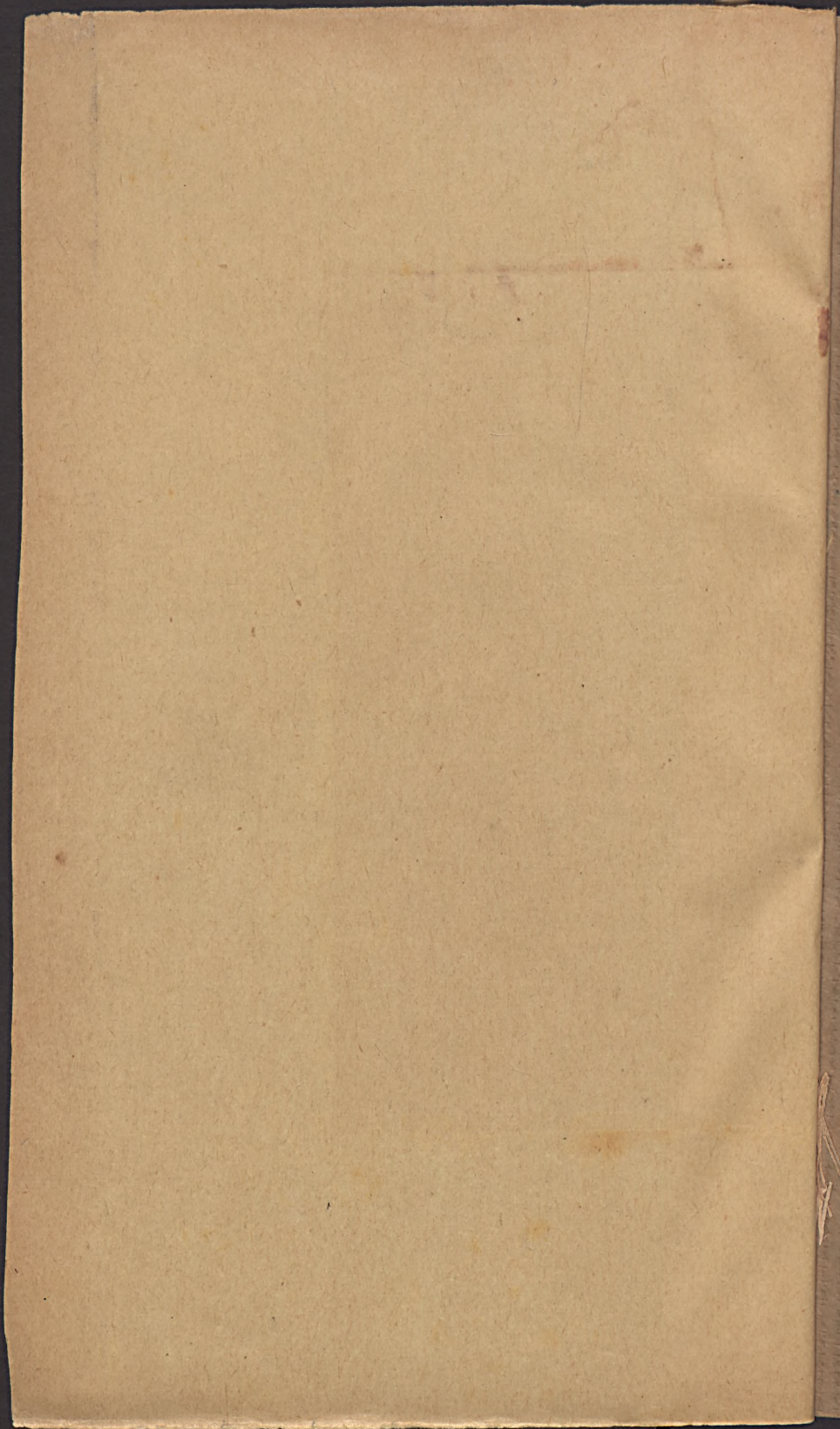
u l i c a R y b a c k a
t e l e f o n y : 10-84, 10-85.

Codzienna regular-
na linja pasażerska
Gdynia — Warszawa

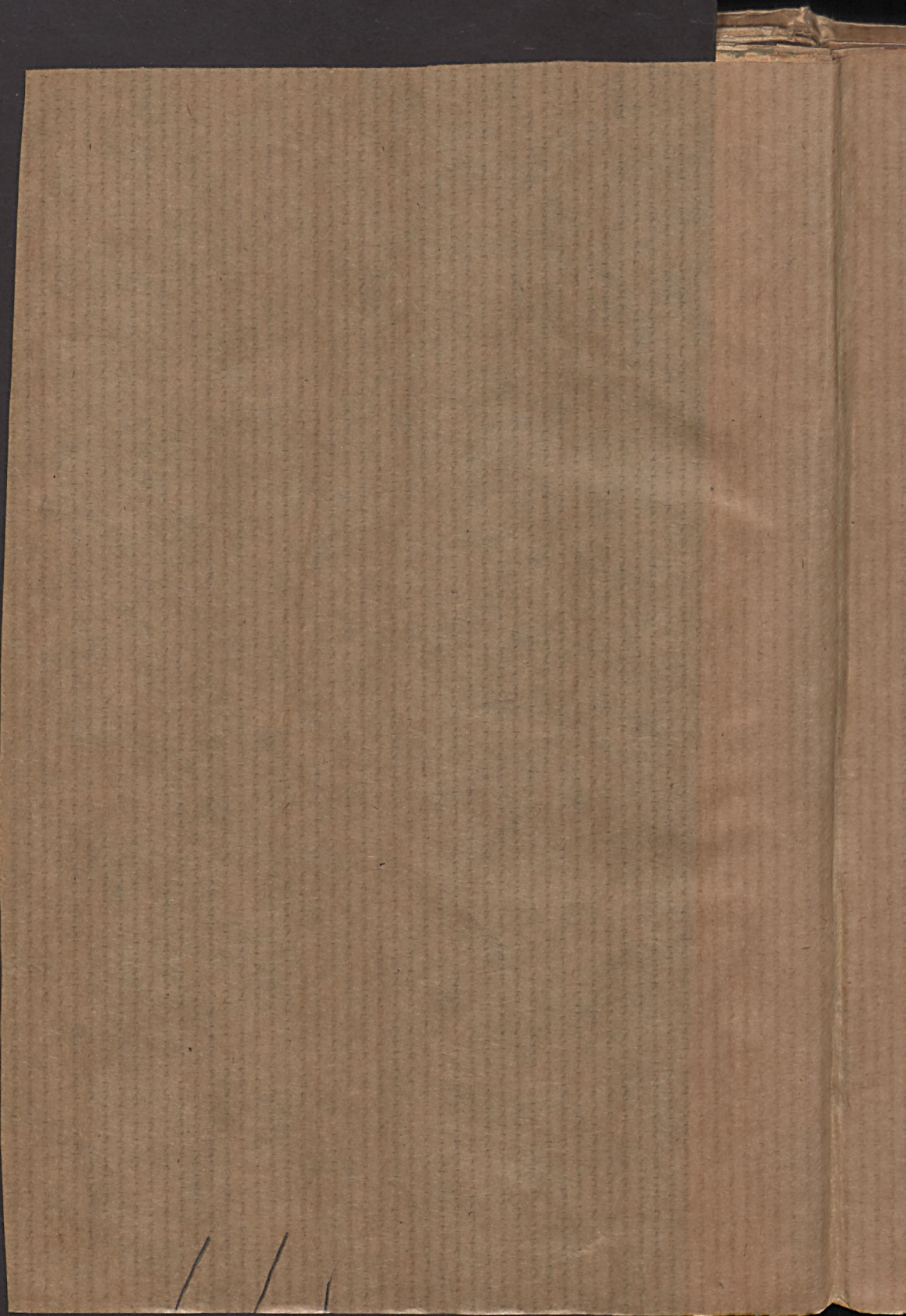

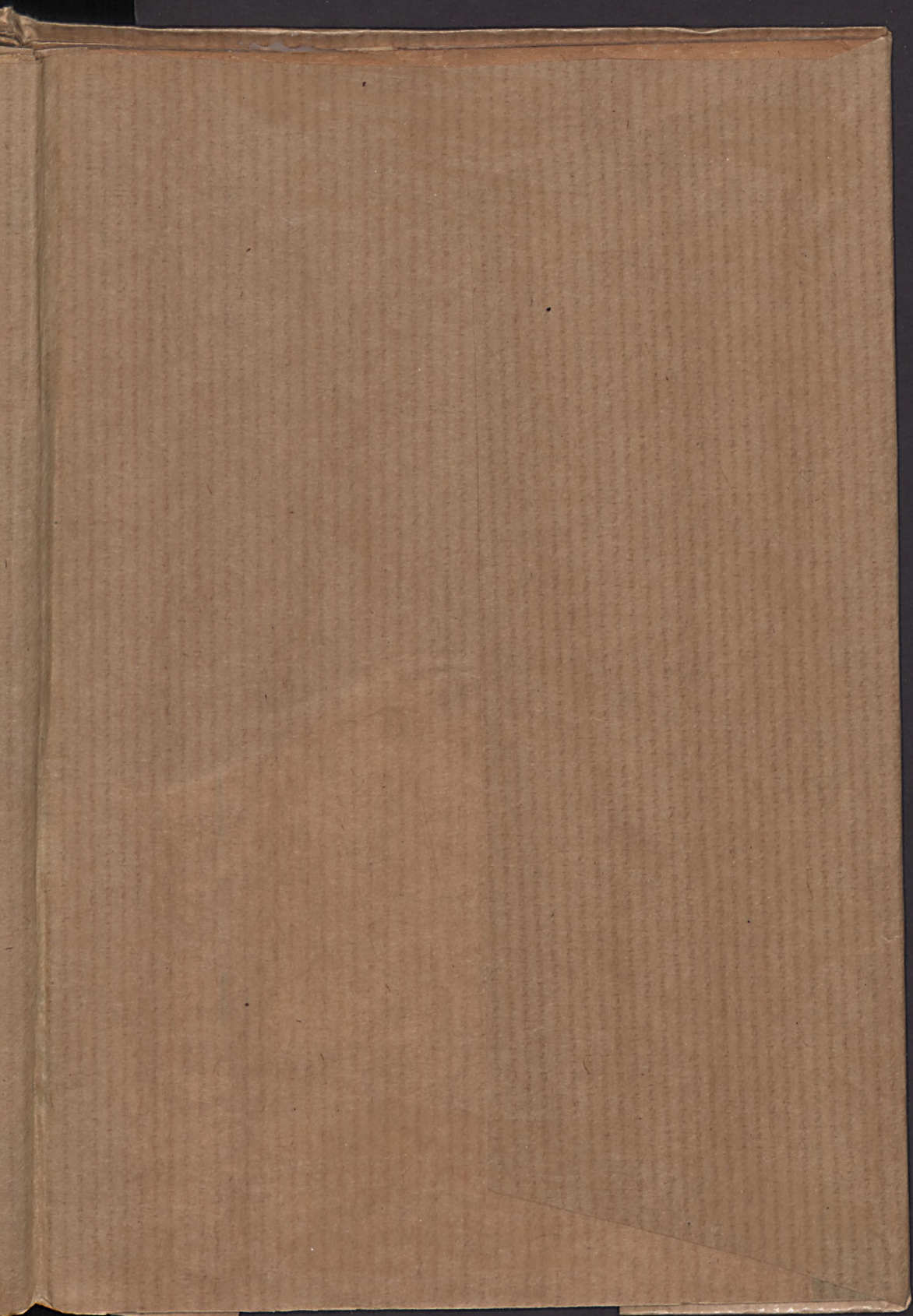
Odjazd parostatku sp. „Car-
men“ z Gdyni codz. o 18-ej.

BIBLIOTEKA
NAUKOWA

M. B. P.

w Gdyni

Czytelnia

Gdy.

12969

A

Miejska Biblioteka Publiczna
w Gdyni

10074078